

ANT

Haftalık Dergi • 31 Ocak 1967 • Sayı: 5 • 125 Kuruş

Muktedir
Lider'in
darbe
teşebbüsü!

DÜNYA
ALKILIC'IN
BERAATINI
İSTİYOR

ALKILIC: "AYIN MAHKÛMU"

23 ocak

24 ocak

25 ocak

26 ocak

HAFTANIN NOTLARI

Orzgeneral Turali'n siyasi mahiyetteki emrnamesi geçtiğimiz hafta geniş tepki yarattı

Öğretmenler

■ Öğretmenlere yapılan baskılar dolayısıyla Milli Eğitim Bakanı Dengiz hakkında gen-soru açılmasını isteyen TİP Milletvekili Yusuf Ziya Bahadın'ın önergesini AP'li-ler Meclis'te reddederek bu kanun dışı baskıların tasvip-çisi ve teşvikçisi olduklarını gösterdiler. Türkiye'de dev-rimci öğretmenlere işten el çektilirlerken Amerika'da Yü-ksek Mahkeme Komünist Par-tisi üyesi profesörlerin ün-iversite'de ders verebileceğini kararlaştırdı. İşte kral ve işte krallıklar...

Faşist Maddeler

■ 141. ve 142. maddelerin Ana-yasaya uygunluğu konusun-da mahkeme üyelerinden Hakkı Ketenoglu'nun hazırladığı gerekçe Anayasa Mah-kemesi'nde görüşölmeye baş-landı. İktidarın alacağı yeni baskı tedbirlerine de gerekçe teşkil edeceği için Anayasa Mahkemesi gerekçeye son şeklini verirken büyük so-rumlulukla karşı karşıya bu-lunmaktadır.

Nato ve TİP

■ Türkiye'nin NATO ile ilişki-leri konusunda Siyasal Bilgi-ler Fakültesi'nde düzenlenen açık oturumda TİP Milletve-kili Behice Boran, NATO'nun Amerikan egemenliğine hiz-met ettiğini söyleyerek Tür-kiye'deki işler üzerinde Türk egemenliği kurulmasını iste-di. TİP, emperyalizmin en güçlü aracı olan NATO'ya yüzdeyüz karşı çıkan tek par-ti olmak durumunu muhafaza ediyor.

Ahmet Demir

■ Yargıtay Ticaret Dairesi Başkanı bir açıklama yaparak, Ahmet Demir olayının Yar-gıtay'ı ilgilendiren bir yönlü olmadığını, paranın Ahmet Demir tarafından karar verildikten üç gün sonra istendiğini açıkladı. İki gün önce avcılıkta "de vere-rek söz konusu mektubu ken-disinin yazdığını söyleyen De-mir'in suçluluk ihtimali gün geçtikçe daha kuvvetlenmek-tedir.

Cepheler

■ AP Millet Meclisi Grubu'nda Turali'nin emrnamesiyle ilgili bir konuşma yapan Demirel "Türkiye'de demokrasi cephesi ile komünist cephe çarpışmaktadır" dedi ve Turali'ni tasvip ettiğini söyledi. İkti-dara geçtiği günden beri ko-münist cepheden söz eden Demirel elinde bütün devlet kuvvetleri bulunduğu halde bu komünist cepheyi meydana çıkartıp adalete teslim edemediğine göre bu iddiayı neye dayanarak ileri sürmek-tedir? Son haftanın gelişme-lerine bakılırsa, Türkiye'de çarpışan iki cephe demokrasi cephesi ile faşist cephe'dir.

Yolsuzluk

■ TİP Adana Milletvekili Ali Karcı, PTT ile Nort Hern Electric Firması arasında ya-pılan 350 Milyon Lirahık ihale anlaşmasının kapitülasyon şartları taşıdığını, hükümetin ulusal çıkarımıza ay-kırı bir anlaşmaya imza at-tığını bildirerek bir yazılı soru önergesi verdi.

Otelci Başkan

■ Yönettiği Meclis'in üyeler-i-nin isimlerini dahi doğru dü-rüst bilmeyen Meclis Başkan Vekili Ahmet Bilgin, TİP Milletvekili Behice Boran'ın ismini ısrarla şekilde başka türlü söyleyince çıkan tar-tışma sonucunda TİP Lideri Aybar'a iki celse Meclis'ten çıkarılma cezası verildi. Bilgin'in TİP'e alerjisini yadığa-mamak gerekir. Ankara'da bir otel ve bir eczane işleten Bilgin hesapların her yıl za-rarla kapanmasını Türkiye'de sosyalizmin gelişmesine bağ-lamaktadır.

TURHAN FEYZİOĞLU

Ortanın Solu

■ CHP Grubu, İnönü'nün mu-halefetine rağmen Grup V8-netim Kurulu'na güvenoyu vererek genel başkana cep-he aldı. CHP'deki gelişme artık ortanın solu mücadelesi-ni aşarak Feyzioğlu - İnönü gelişmesi haline aldı. Grup-taki galibiyetiyle büyük prestij sağlayan ve bir zamanlar milli emniyeti yönettiği için gizli haber kaynaklarıyla ilişkisini sürdüren Feyzioğlu artık "İnönüsüz dönem"de büyüğe oynamaktadır. Ancak zamanı iyi hesaplayıp hesap-lamadığı bilinmiyor.

Açık arttı

■ 1966 yılında ihracatımızın art-masına rağmen ithalatın bir önceki yıla oranla yüzde 23 yükselmesi sebebiyle dış ticaret açığının 240 Milyon Do-lar'a ulaştığı açıklandı. Batı kapitalizminin şartlandığı Türk ekonomisinin bir deva-lüasyona götürülmesi yolun-da ki tahminleri bu haber de doğrulamaktadır.

Tasarruf

■ Başbakan Demirel bakan-lıklara ve bütün devlet dai-relerine bir genelge gönde-rerek "Bütçe imkânlarının zaruri kıldığı tasarruf pren-sibinin" gerçekleştirilmesi ni istedi. Komprador kapita-lizminin Türkiye'yi sürüklediği ekonomik çıkmaza böyle yüzeydeki tedbirlerle çare bulunamayacağını kırk yıllık uygulama göstermiştir.

Açıklama

■ Petrol-İş, Petrol Ofisi Ge-vin' üstün de... saydığı...-ğin hakkını korumak ve bu...-uluşu halka ve top-luma benimsetmek amacıyla yapmaktadır. Petrol Ofisi'ne asgari ücret 12 TL'dir. Yabancı şirketlerde bu mik-tar 19.46 TL'ne çıkarılmıştır. Petrol-İş buna rağmen, milli şirketi koruma endişe-siyle Ofis'te asgari ücreti an-cak 15.10 TL'ne ulaştırarak 225 kuruşluk bir zammara-zı olmuştur. Bu zam kafasını, "İye Bakanlık Hazine Avu katı Sayın Münif Dursun'un başkanlık ettiği Uzlaştırma Kurulu 7 Eylül 1966 günü vermiştir. Petrol-İş 28 Ey-lül 1966 sabahı kanunen gre-ve başlaması mümkün oldu-gu halde, sırf milli endişeler-le greve başlama tarihini Ara-lık 1966 ayına atmıştır.

Petrol-İş arada geçen üç aylık devre içerisinde grevin milli çıkarlar yönünden sakıncalarını ve çok az olan zam talebinin haklılığını, iş-verene ve ilgili bakanlara boşu boşuna anlatmaya...-balamıştır. İşveren zam ta-lebimizi müzakereye dahi da-hi yanaşmamış hükümet üyeleri "meseleyi tetkik edi-yoruz" dan öte olumlu bir davranışta bulunmamışlar-dır. Başbakana tam üç yıl-dırım telgrafi çekilerek, zor-la sürdürdüğümüz grevin milli çıkarlar için zararlı ol-lacağı bildirilmiş ve...-ar buluculuğu istenmiş, fa-kat red cevabı alınmıştır.

Şu ya da bu müessese grev-den politik amaçlarla yarar-lanmak isteyebilir. Ancak, bunun suçunu ve şu yada bu politikaya bilerek ya da bil-meyerek alet oluşu, Petrol-İş'te değil, aylardır hakkı se-simize kulak vermeyenlerde aramak gerekir. Sayın Öz-güden'in savunduğu devlet kuruluşu, her halde 19.46 TL'ye karşılık 15.10 TL'ni ver-memekte direnen ve milli ku-ruluşu işçiye, dolayısıyla top-luma sevimsiz gösterenlerin yönettiği devlet kuruluşu ol-masa gerektir.

Petrol-İş Başkan
Ziya Hepbir

Ve Haver

■ Yargıtay, Petrol-İş Sendika-sı'nın zam isteğine Petrol Ofisi'nin yaptığı itirazı onay-lamış, böylece sendikamız zam isteği Yargıtay'ca red-dedilmiştir. Yargıtay, Petrol İş Sendikası'nın başlattığı grev hakkındaki mahkeme kararını da esastan bozmuş-tur.

MİLLİYET

İkinci sayınızda onuncu sahifedeki Sayın İdris Küçükömer'in makalesini ilgi ile okuduk. İngiltere'nin iktisadi güçlüklerinden dolayı, memleketimin, İngiliz Yardım Programını bu sene de artmış bir şekilde devam ettirmeye imkan göremediği doğrudur. Bundan dolayı, yekun

Hürmetle,
W.D. Wilson
Baş Katip (Basın)

İngiliz Büyükelçiliği Küçükömer'i Doğruladı

Yazarlarımızdan İdris Küçükömer'in dergimizin ikinci sayısında yayınlanan "1967 Türki-ye'de Enflasyon, İşsizlik Devalüasyon" başlıklı yazısı geniş yankı yaratmıştır. Yazıda Türkiye için enflasyonun kaçınılmaz olduğu ileri sürülmekte ve dış finansman kaynaklarının sınırlanması da enflasyonun sebeplerinden biri olarak gösterilerek şöyle denilmektedir: "İn-giltere ekonomisi büyük dengesizlik içindedir. Sterlini kurtarma sloganıyla işçi iktidarının aldı-ğı tedbirler ödemeler bilançosunu düzeltmiştir; fakat, ücretleri donduran ve işsiz sayı-sını 500 Bine çıkartan bir deflasyonist politika ile olmuştur bu. İngiltere de kredi verecek ta-katta değildir!"

İngiltere Büyükelçiliği Başkâtibi W. D. Wilson imzasıyla dergimize gönderilen bir mektup-ta bu husus doğrulanarak şöyle denilmektedir: "İkinci sayınızda onuncu sahifedeki sayın İdris Küçükömer'in makalesini ilgi ile okuduk. İngiltere'nin iktisadi güçlüklerinden dolayı, memleketimin, İngiliz yardım programını bu sene de artmış bir şekilde devam ettirmeye imkân göremediği doğrudur. Bundan dolayı yekün İngiliz iktisadi yardımı, 1967/68 yılında, 1965/66 da olduğu gibi, 205 Milyon Sterlin (5 Milyar 166 Milyon TL) olacaktır."

Eşkiyaya yol

■ Bayındırlık Bakanı Ethem Erdiç "Doğuda eşkiyayı yok edebilmek ve takiplerini kolaylaştırmak maksadıyla doğu bölgesinde en ücra yerlere kadar yol yapılacaktır" dedi. Bakanın bu sözleri iktidarın kalkınma anlayışını bütün çarpıklığıyla ortaya koymaktadır. Bakanın açıklamasına göre, yıllardır ihmal edilen doğunun eşkiyasız bölgesi yine yoldan yoksun kalacak, doğu bölgesinin tüm kalkınabilmesi için her dağa, her tepeye, her taşta bir eşkiya çıkması gerekecektir.

Sokarno

■ Endonezya'da İşçi Sendikası Başkanı Albay Subardiman, Sokarno'ya çekilmesini, aksi takdirde bir iç savaşa hazır olmasını ihtar etti. Cakarta'da Ordu Komutanı Suharto'ya bağlı kuvvetlerle Sokarno'ya bağlı deniz piyadeleri arasında her an bir çatışma çıkması bekleniyor. Suharto böyle bir harekette, üçüncü dünyaya, antiemperyalist savaşa sırt çevirmenin karşılığını herhalde Amerikan desteğiyle görecek ve Endonezya'yı bir Filipin demokrasisine sürükleyecektir.

Tütünde panik

■ Ege Tütün Piyasası İzmir'de Tekel Bakanı İbrahim Tekin tarafından açıldı. Bakanın açılış konuşmasında tütünlerin kalitesinin çok düşük olduğunu ve Tekel'in kalitesiz tütünler için destekleme alımı yapmayacağını söylemesi daha ilk gün piyasada panik yarattı. Tekel'in ilân ettiği 13.25 Liralık baş fiyat hemen hiçbir yerde uygulanmadı ve ekicinin emek ürünü düşük fiyatlarla tüccara peşkes çekildi.

Feza kurbanları

■ Feza yarışında ilk facia Amerika'da oldu ve Virgil Gissom, Edward White ve Roger Chaffe adındaki astronotlar aya gönderilecek Apollo Uzay Gemisi'nin hazırlıklarıyla uğraştıkları bir sırada çıkan yangında can verdiler. Amerika'nın Sovyetler'i geçme şansı çok azalmış bulunuyor.

Ne Görüştüler?

■ CHP lideri İnönü ile Başbakan Demirel özel bir görüşme yaptı. Her ne kadar bu buluşmada öğretmenler meselesinin görüşüldüğü açıklandıysa da, Tural Meselesi üzerinde de durulduğu tahmin ediliyor.

Tip bildirisi

■ Türkiye İşçi Partisi bir bildiri yayınlıyarak, Genel Kurmay Başkanı Tural'ın "bir komünist ihtilali hazırlandığına" dair emirnamesinin hükümet tarafından ihbar olarak kabul edilmesi gerektiğini bildirdi. Türkiye'de demokrasi cephesiyle komünist cephenin çarpıştığını söyleyerek Tural'ın görüşlerine katılan Başbakan Demirel, TIP'in de belirttiği gibi, bu iddiayı ispat etmek zorundadır. Aksi takdirde, Tural da, Demirel de, asılsız iddialarla memleketi karıştırmak ve kanun dışı faşist teşebbüslere ortam hazırlamak töhmetinden kurtulamayacaklardır.

Unutulan Varto

■ Sonbaharda şiddetli bir deprem felâketi geçiren Varto ve Hınıs'ın, parlak vaadiyle rağmen aylardan beri imar edilmemesi üzerine 40 kişilik bir heyet Ankara'ya gelerek İmar Bakanlığı önünde basın toplantısı yaptı ve hükümeti suçladı. Ancak ana muhalefet partisi lideri İnönü dahi, hükümetin Varto'ya yaptığı yardımları tatmin edici bulduğunu söylemişti. Bugün Varto ve Hınıs'ın durumundan iktidar kadar CHP de sorumludur.

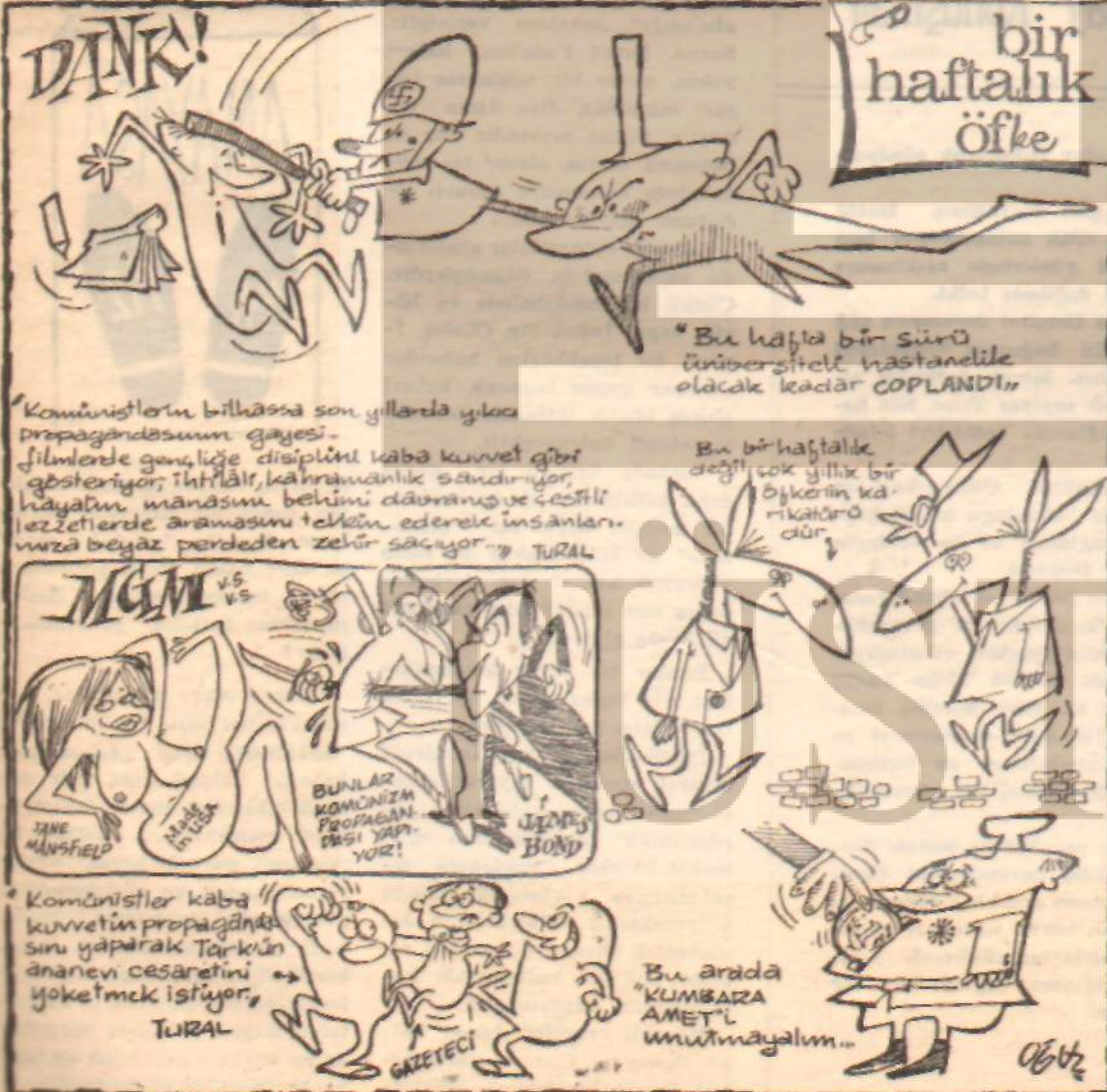
HALK DİRENECEKTİR!

TÜRKİYE'de anayasanın teminatı altında bulunan demokratik düzen, son aylarda askeri üniformaya bürünmüş bir "muktedir lider" tarafından sık sık tehdit edilmektedir. Son olarak askeri birliklere gönderilen emirnameyle, ancak Hitler'in Mein Kampf'ına yakışan, hattâ ondan daha cüretkâr ifadelerle "Türkiye'de mevcut bütün kötülüklerin bir komünist ihtilali hazırlandığına bağlanması ve bugün ordunun başında bulunan bir generalin bütün bu kötülükleri bir anda temizleme muktedir olduğunun ilân edilmesi" demokratik düzene bağlı bütün çevrelerinde haklı bir endişe ve tepki yaratmıştır. Anayasa ulusal egemenliği millet adına kullanma hakkını sadece parlamentoya tanımışken ve partileri demokrasinin vazgeçilmez unsurları olarak sayarken bir generalin "bütün fenalıkları bir anda temizlemek"ten bahsetmesini anayasa'yı hiçe saymaktan başka türlü yorumlamağa imkân yoktur.

TURAL'ın komünizm üzerindeki görüşleri, kültür derecesiyle orantılı ve kendince yerinde görüşler olabilir. Ancak bu görüşler, "Bütün fenalıkları bir anda temizlemek" iddiasıyla birleşince, faşist bir ihtilal tehdidi niteliği kazanmaktadır. Bazı çevrelere göre, Tural'ın hareketi, geçen yıl Senato'da Haydar Tunçkanat tarafından açıklanan CIA raporunun uygulanmasında yeni bir safhayı teşkil etmektedir. Ordu Komutanlığı, Amerika'nın Türkiye üzerindeki nüfuzunu kabullenmiştir. Artık Amerika'nın desteklediği faşizm kahredici darbesini indirmeye hazırdır. Ve aynı çevrelere göre, "Seçimleri kazanmış olan komprador kapitalist iktidar, bu meydan savaşını da kazanacağı an, aşağıdan yukarı bir faşizmi kurarak sosyalistlere tepeden inecek; aşağıdan yukarı sosyalizmi kurmak için çalışan iyi niyetli kişiler faşizmin tepeden inme yumruğu altında ezileceklerdir."

FAŞİZMİN iktidara geçmesi halinde ezilenler sadece sosyalizmin aşağıdan yukarıya kurulmasını isteyenler mi olacaktır? Hiç şüphesiz ki, bugün Tural'ın emirnamesine övgüler düzenler, onu muktedir bir lider olarak benimseyen gaflet içindeki politikacılar ve gazeteciler bu kahredici darbeden kurtulabileceklerdir. Bugün mesele, faşizm tehlikesi karşısında anayasa düzeninin savunulması meselesidir. Görüşleri ne kadar farklı olursa olsun, demokratik düzenin gerekliliğine inanan bütün uyum kuvvetler, faşizmin baskılandırması karşısında saf tutmak durumundadır. Çünkü yıllarca jandarma dipçisi altında inletilmiş olan köylünün, toplumun en devrimci gücü olan işçi sınıfının, kapitalizme karşı her gün yaşama savaşı veren esnafın, devrimci gençliğin, gerçek aydınların, hattâ devrimci bir geleceğe sahip bulunan Türk Ordusu'nun, bir üniformalıdan da gelse faşizme "evet" demesine imkân yoktur.

FAŞİZMİN seçimleri kazanarak aşağıdan yukarıya kurulduğu iddiası ise, olsa olsa Türk halkına bühândır. Çünkü Türk halkı, faşizme değil, bütün faşist müdahalelerden arınmış bir demokrasi kuracağı iddiasıyla ortaya çıkmış olan AP'ye oy vermiştir. Faşizmin temsilisi olarak görünen "Muktedir"i 21 Mayıs sonrasında yetkili kılan maalesef İnönü'dür. AP Lideri ise bugün Tural'ın emirnamesini tasvip eder görünmekle Türk halkının oyuna ihanet etmektedir. Ama kanlı bir denemeden geçse de, emekçi Türk halkı Türkiye'yi faşizmin hoyrat ellerine teslim etmeyecek, diktaya karşı aşağıdan yukarıya direnecektir.

"Muktedir" in darbe teşebbüsü!

Demokratik düzenin "22 Şubat ve 21 Mayıs" gibi bir "Askeri müdahale" daha atlatmış olduğunu inkâr edemeyiz. Türkeş ve İrfan Aksu gibi kısa görüşlü politikacılar, Demirel gibi mesele savuşturulduktan sonra durumu idare edenler, istedikleri kadar "askeri müdahale" yi bilmezlikten gelsinler, artık kimse atlatılan tehlikeyi saklayamaz. Çünkü "askeri müdahale" yi ilk haber verenler İnönü ve Demirel'dir. İnönü "vahim günler geçirdik" demiş, Demirel "halkın silâhlanması ve Salan örneğinden" söz etmiştir.

Eğer "bütün fenalıkları bir anda temizlemeye muktedir ve disiplini ile meşhur lider" ortaya çıkmamış olsaydı, bazı teşebbüslere girişmeseydi, Kasım ayı içinde yurdun her bölgesindeki birlikleri denetlemeye çıkmasaydı, bir "komünist darbesinin yapılacağına" dair orduya her cuma günü okunmak üzere

bir "günlük emir" yayımlamasaydı, demokrasinin bir tehlike atlattığından kimse söz etmiyecekti. Bir "askeri müdahale" artık dillendiğine göre, bu konuda kulakımıza gelenleri anlatabiliriz.

"Muktedir ve disiplini meşhur lider" de Kasım ayı içinde bir tehlike görmüştür. Ama bu tehlike liderin mi, yoksa demokrasinin mi geçirdiği bir tehlikeydi, orasını iyice otlmıyoruz. Ancak, bildiğimiz kadarı, demokrasi de, muktedirin oturduğu koltuk da, memleket de, siyasî partiler de bir tehlikeye atlatılmışlardır. Hepsi de, tehlikeyi savuşturmak için tedbirler almışlardır.

Muktedir, "demokrasi tehlikesi" demiş, komutanları çevresine toplamış, grev oylaması yapar gibi, darbe oylaması yapmıştır. Muktedire göre, demokrasi tehlikeydedir, komünistler nerdeyse bir, darbe yapacaklar-

dır. "bütün fenalıkları bir anda temizlemeye muktedir ve disiplini ile meşhur bir lider, bir büyük kumandan" zuhur etmiştir ve komünistler onun için

TURAL — İNÖNÜ
(Dün böyleydiler, ya bugün?)

onu yıpratmaktadırlar. Öyleyse bir an önce duruma müdahale edilmeli, memleket böyle bir tehlikeden kurtarılmalıdır. Muktedir tarafından "gerekece" günlük emirde de zaten belirtilmiştir. Darbe oylamasında bir komutan, muktedire "böyle bir hareketten İsmet Paşa'nın haberi olup olmadığını" sormuştur. Muktedir, "İsmet Paşa'nın böyle bir müdahaleden haberi olmadığını" cevabını vermiştir. Soran, İsmet Paşa'nın haberi yoksa, böyle bir müdahale başarı sağlamaz, diye itiraz etmiştir. Fakat muktedir, her ne bahasına olursa olsun, bir müdahalede bulunmaya kararlı olduğunu açıklamıştır.

Bu sefer oylamacılar aralarında anlaşmazlığa düşmüşlerdir. Çünkü bir müdahalede en büyük engel İnönü'dür. Çünkü, İnönü bu teşebbüsten haberdar olmazsa oyunu bozacak, haberi olursa büyük ihtimalle önceden teşebbüsü önleyecektir.

Cuntada üçüncü bir görüş daha belirmiştir. O da, muktedir mulaka böyle bir "müdahale" de bulunacaksa ve bunu yapmaya kararlı ise, darbeden sonra onu ekarte edip inisiyatif nasıf ele alınacaktır?

Bunlar bir yerde konuşulurken, bir başka yerde de başka teşebbüsler yapılmaktadır.

İnönü Sunay'ı ve Demirel'i ziyaret etmiştir. Ziyaret sebebi "memleket meselelerinin görüşüldüğü" şeklinde izah edilmekle beraber "müdahale teşebbüsünün" görüşüldüğü olduğu bilinmektedir. Müdahalenin demokratik düzene bir saldırı olduğu politika kulislerinde konuşulmaya başlanmıştır.

Meraklı çevreler, İsmet İnönü, Sunay ve Demirel görüşmeleri, Demirel'in Sunay'ı ziyaret-

leri gibi olaylarla meşgul iken, günün birinde devlet radyosundan "Sunay, Demirel ve Tural ile komutanların Kesik Köprü barajını" gezmeye gittiklerini öğrenmişlerdir.

İşin iç yüzünü bilenler: "Tehlike atlatıldı..." diye derin bir nefes almışlardır. Bütün bunlar bilindiğine göre,

re, artık tehlike savuşturulduktan sonra bir gazetede yayınlanan Tural'ın "günlük emri" ne diye başka türlü yorumlara tâbi tutulmaktadır? Neden gerçekler halktan saklanmaktadır?

Türkeş, Aksu konuştular. Demirel'in her yana çekilebilen ve "hükümetin olup bitenlerden haberi" bulunduğuna dair demeci çıktıktan sonra, İsmet İnönü susmaktadır. Belki bu "susuşu", gerçeği kendi söyleyemediğinden ve söyleyemediği gerçeği de bilenlerin başka türlü yansıtmassındandır. Ama, kendi eliyle üst komuta kademelerine çıkarttığı Tural'ın bu antidemokratik çıkışları karşısında en büyük sorumluluk da herhalde İnönü'ye düşmektedir.

Refik Erduran

Sunay Konuşmalı

ÖMRÜMDE kimseyi kimseye jurnal etmedim ama şimdi yapacağım o işi.

İktidara haber vereyim ki kendisini yurt içinde olduğu kadar yurt dışında da şirin göstermek, çıkarlarını kollamak, ayıplarını örtbas etmekle görevli kişiler o ödevlerini yüzlerine gözlerine bulastırıyorlar.

Özellikle yabancı basının önemli organlarında falsolu yazılar çıkmasını önleyemediklerinden, en olmadık yerlerde ve zamanlarda Süleyman Demirel hükümeti için çok kötü yorumlara yol açabilecek iftiralara yayınlanıyorlar.

Amerika'nın ünlü haber dergisi Time 30 Aralık sayısında bakın neler açıklıyordu:

Başbakanımız kadar Batı'ya bağlı bir kimsenin son zamanlarda Doğu ülkeleriyle flört eder gibi davranması ilk bakışta şaşırtıcı görünebilirdi. Oysa, yurt içindeki muhalefet onun Batı'ya bağlılığını halka Amerikan usaklığı diye anlattığından, o türlü eleştirmeleri etkisiz kılmak için yapılan gösterişli manevralarımızın Doğu ile yakınlaşma çabaları.

Ashında Demirel Sovyetlerin 1965 yındanberi teklif etmekte oldukları 200 milyon dolarlık sanayi yardımını kabullenmek için bile nazlanıyor, NATO'ya sımsıkı bağ-

lığından zerre kadar fedakârlık etmiyor.

Kosig'in'e buz gibi davranmış. Haitâ Amerika ile yeni silâh anlaşmasının tam Kosig'in'in ziyareti günlerinde açıklanmış olması da tesadüf değilmiş belki.

Son zamanlarda Demirel durumunu sağlamak bağlamak için -bağımsız Senatörleri tavlamak kabûlünden- birçok tedbirler almış. Bunları bir bir sayıyor Time. Söz konusu «sağlama bağlama» tedbirleri içinde en ilgi çekicisi şu:

«Aralarında Türkiye Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ın da bulunduğu askerî kişilerin desteğini sağlamış ve bu desteğin çapını genişletmiş Demirel.

Hadî siz ve ben hiç fesat olmadığımız için gelin Time dergisinde bu gevezeliklerinden kötü yorum ipuçları çıkarmayalım. Ama dünyada herkes bizim kadar iyi niyetli olamaz ki. İster istemez bazıları -hele Demirel'in ünlü emirnameyi ne kadar sevinçle karşıladığını da hatırlayınca- türlü çeşitli dedikodular çıkaracaklardır.

O emirnameyle yaralanmış hukuk devletinin baş temsilcisi durumundaki Cumhurbaşkanımız duruma açıklık getirmek ve zihinleri bulandıran bütün kaygıları gidermek için kesin birşeyler söylemeli. Anayasa düzenini «sağlama bağlayacak» bir tavır takınmalıdır.

Bekliyoruz.

BÖYLE BAŞA...

DEMİREL: Komünizmi kötüleyen, tel'in eden her gayret, Türk Anayasası ve hukuk düzeyine uygun demektir. Turalı tasvip ediyorum!

ŞİNASİ OSMAN: Turalı minnet ve şükran...

TÜRKEŞ: Türk Silahlı Kuvvetlerinin yıkıcı ve ayırıcı zararlı etkilerine karşı uyarılmasını öngören her faaliyet yenidedir ve yararlıdır.

İRFAN AKSU: YTP Genel Başkanı olarak genelgeyi çok beğendim ve zevkle okudum.

İBRAHİM ÖKTEM: Bu konuda şimdilik susmayı tercih ediyorum...

MİLLİYET
(24 Ocak 1967)

Bu kadar basiretsiz liderler arasında Turalı'nı kendisini "Bütün fenalıkları bir anda temizlemeye muktedir ve disiplini ile meşhur bir lider" olarak görmesine hâlâ şaşıyor musunuz?

POLİS

■ **Cetin Altan aleyhinde dağıtılan broşürleri polisin hazırlaması ihtimali kuvvetlendi**

ÇETİN Altan aleyhinde yayınlandığını bildirdiğimiz alçakça iftiralarla dolu broşürün polis ya da milli emniyet tarafından hazırlanıp dağıtılmış olması ihtimali geçtiğimiz hafta daha da kuvvetlenmiştir.

Haberin ANT'ta yayınlanması üzerine broşürün basıldığı yer olarak gösterilen İstanbul, Nuruosmaniye Caddesi'ndeki Çınar Matbaası yöneticileri idarehanemize gelerek bu broşürün kendi matbaalarında basılmadığını, esasen bu matbaada broşürde kullanılan harufatın mevcut olmadığını ve kendilerinin de bir tertiple karşı karşıya bulunduklarını söylemişlerdir. Matbaa yöneticileri, ayrıca, Cumhuriyet Savcılığı ile Derleme Müdürlüğü'ne de baş-

ÖNCÜ KİTABEVİ

● SOVYET malı ucuz ve kaliteli KLASİK MÜZİK PLAKLARI taksitle satışı başlamıştır.

● Toplumcu yayınları bizden ödemeli isteyebilirsiniz.

ÖNCÜ KİTABEVİ Babıâli Cad. No: 8 Cağaloğlu - İSTANBUL

(Ant: 51)

vurarak Çınar Matbaası'nda böyle bir broşür basılmadığını bildirmişlerdir. İstanbul'da ikinci bir Çınar Matbaası mevcut olmadığına göre, broşür gizli bir teşkilât tarafından özel bir matbaada bastırılmıştır. Öte yandan, broşürün posta ile çeşitli adreslere gönderilmesine geçen hafta da devam edilmiştir. İstanbul'un değişik semtlerinden postaya verilen broşürlerin üzerine yazılan adresler de polis üzerindeki şüpheleri doğrulayacak mahiyettedir. Meselâ, broşürün gönderildiği TİP Beyoğlu İlçe Sekreteri ve Saymanı, broşürler üzerindeki adreslerin aynen Birinci Şube'ye bildirildiği gibi yazılmış olmasına dikkatli çekmişlerdir.

ÜSLER

■ **Amerikalılara yeni bir üs verilmiş**

Resmî açıklamalara göre 52, söylenene göre yüzü aşkın ikili anlaşma imzalanmıştır. Şimdi Amerikanın da rızası ile bu anlaşmalar derlenip toplanarak tek bir metin haline getirilecektir. Bunun görüşmelerine başlandığı haber verilmektedir. Ancak bu arada, yeni ve çiçeği burnunda bir ikili anlaşma ile Şile'nin burnunda ve Boğazın Karadenize açılan ucunda Soğanlı Adası'nın Amerikalılara verildiği söylenmektedir.

Bunun da Ürgüplü'nün Başbakan, Demirel'in Başbakan yardımcısı, Gürsel'in hasta, Sunay'ın Genel Kurmay Başkanı olarak Amerikada bulunduğu sırada verildiğine dikkatler çekilmektedir.

Gerçeğin ne olduğunu resmî makamların bir açıklama yapmasından sonra öğreneceğiz...

ADALET

■ **"Sanık Gaziantep'lidir, öyleyse komünisttir!"**

Geçtiğimiz hafta İstanbul Yedinci Asliye Ceza Mahkemesi'nde Avukat Müşür Kaya Canpolat, Hasan Dinçer savcılarının adaleti adaletsizliğe nasıl alet ettiklerini gösteren bir açıklamada bulundu. Teknik Üniversite öğrencilerinin yaptıkları protesto yürüyüşü sırasında altı öğrenci ile birlikte Gaziantep'li Hasan Yıldız adında bir tekstil işçisi de yakalanmıştır. Üçüncü Asliye Ceza Mahkemesi, öğrencileri serbest bıraktığı halde Yıldız'ı "öğrencileri tahrik ettiği" iddiası tutuklamış, daha sonra da davaya bakmaktan istinkâf etmiştir. İstinkâf gerekçesi "Cumhuriyet Savcısının kendisine duruşma dışı bilgi vermiş olması" idi.

Daha sonra Yedinci Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada Yıldız'ın avukatı Canpolat, duruşma dışı verilen bilgileri açıkladı. Savcı, Üçüncü Ceza Hâkimi'ne telefon ederek "Gaziantep'lilerin komünist olduğunu, sanık da Gaziantep'li"ma üzerine adalet adına işlenen

BİZİM ST RATEJİMİZ

SOSYALİZMİN Türkiye'de nasıl bir rota izlendiği zaman daha kolay gelişeceği konusundaki tartışmalara, görüşlere ve fikirleri daha bir genişlik, daha bir berraklık getirmektedir.

Bizim izlemekte olduğumuz ve sonuçlarını da elle tutulur gözle görülür ölçüde somut olarak aldığımız rota şudur:

1 Her şeyden önce demokrasi ortamı bugünkü Anayasamızın yüzde yüz uygulanmasını istiyerek devam etmelidir. Anayasamızın uygulanmasını istemek ve egemen komprador sınıfını her an buna zorlamak emekçi halk kütlelerinde umulmadık ölçüde bir sınıf bilinci yaratmaktadır. Bu bilinç şimdiye kadar hiç bir ortamda yaratılamamıştır, yaratılamazdı da... Bu açıdan Anayasamızın yüzde yüz uygulanmaya zorlanacağı bugünkü demokrasi ortamı, partisz geçmiş siyasi devirlerin hepsinden daha çok sosyalist dönüşüme birlik yapmaktadır.

Bu ortamı savunmak statükoculuk değildir. Çünkü bu ortam donmuş bir ortam değildir. Tam tersine sosyalizme doğru gelişmekte olan dinamik bir ortamdır. Asıl bu ortamı şu veya bu şekilde değiştirmek emekçi sınıfın uyandırma görevine sahip çıkmasını durduracak, onu sosyalist gelişmenin öncüsü yapacağına inisiyatifsiz bir ardıcısı, dilsiz bir kadro kölesi biçimine sokacaktır... Emekçi sınıfının dilsiz bir kadro kölesi biçimine girdiği bir ortamda sosyalist gelişme olamaz. Tam tersine emekçi sınıf kendisine sosyalist diyen kadro ile çatışabilir ve sosyalist hareket yürüncesinin dışına sapabilir.

2 Bugünkü demokratik ortamın değişmesini ve Amerika'ya bağlı bir diktatör yönetiminde gaddar bir komprador faşizminin gelmesini çıkarcı çevreler dört gözle beklemektedirler. Bunun nedeni de bugünkü demokratik ortamın sosyalizme çok hızlı birleşim yapmaya başlamış olmasıdır...

Burada Türkiye'nin sosyalist veya sosyalist olmayan bütün ilerici güçleri işbirliği yapmalı, faşizmin karşısında sıkı bir cephe birliğine girmelidir.

3 Mevcut Anayasamızın titizlikle uygulanmasını istemek, egemen komprador sınıfını Anayasa ile sıkıştırmak ve proletaryanın siyasi bir örgüt etrafında ağırbaşlı devlet yönetimine koyması için uğraşmak ve bu ortamı bozacak eğilimlere karşı da çok geniş bir cephe halinde karşı koymak, bugün için izlenmesi gereken en sağlam ve en şaşmaz yoldur.

4 Bugünkü Anayasamız, komprador burjuvazisiz tavizler vermeye zorlayan niteliktedir. Komprador burjuvazisi ise bu tavizleri verecek sermaye birikiminden yoksundur. İster istemez boyuna Anayasa dışına düşecek, boyuna emekçi kütlelerinin siyah-beyaz halinde sömürü ve talan düzenini bir an önce görmesine ve bilinçlenmesine yardım edecektir... Petrol Boru hatları kârlarının yarı yarıya zengin burjuvalara dağıtılması ve bu durumun halka

olduğuna göre komünist sayılacağına göre söylemiş, hâkimin kararını etkilemişti. Yedinci Asliye Ceza Hâkimi, bu açıklama

adaletsizliği ortadan kaldırarak sanığı tahliye etti. Adaletsizlik ortadan kalkmıştı ama Dinçer'in günah hanesine bir madde daha eklenmiştir.

Cetin Altan

intikal etmesi bunun tipik örneklerinden biridir.

5 Antilemperyalist savaş da bugünkü ortamda en geniş mücadelesini verebilmekte, Amerikan oyunu bütün çirkinliğiyle halk kütlelerinin gözleri önüne serilmektedir. Emperyalizme halk kütlelerinden yoksun olarak orta tabakaların öncülüğünde karşı çıkmak, yeterli bir sonuç sağlamaya yetmez. Çünkü antilemperyalist savaş bugünkü koşullarda sömürülen emekçi sınıfı ile sömüren kapitalist ülkelerin arasındaki savaştır. Bu savaş ancak sosyalist bir uygulamayla zafere ulaşabilir. Sosyalist bir uygulama ise emekçi sınıfın ağırbaşlı dışına düşmüş bir aydınlar kadrosuyla yürütülemez. Bu kadro da iktidara geldiği zaman emekçi sınıfını ezmeye kalkabilir. Tersini iddia etmek için hiç bir somut ve bilimsel garanti yoktur ortada... Kaldı ki aydınlar kadrosu iktidara gelmeden de emekçi sınıf ile işbirliğini kuvvetlendirebilirler. Sosyalist parti mihveri etrafında örgütlü olarak çalışmak bunu sağlamaya yeterlidir. Böyle bir örgüt içinde çalışmadan iktidara gelerek sosyalizm uygulamak iddiasının gerekçesi ortaya çıkmamaktadır... Neden ile de sosyalist bir parti içine girmeden sosyalizm yapmak... Neden ile de sosyalist parti dışındaki güçleri ön planda tutmak... Burada «Sosyalist parti henüz çıkmadı» sözü de geçerli değildir. Bu partiyi güçlendirmek sosyalistlere düşer. Sosyalistlerin bir kısmı ise partiyi güçlendirmek yerine dışarda kalıp boyuna onun zayıflığını öne sürmektedirler. Bu da sosyalistçe bir görüşe ve davranışa uygun düşmemektedir...

Cephe birliği evet... Bugünkü ortamı bozmak isteyen komprador sınıfına karşı sınıksız beraber olmalıyız. Bugünkü ortamda Anayasamızın yüzde yüz uygulanması için sınıksız olmalıyız. Amerikan sömürçülüğüne karşı halkı uyarmakta ve örgütlemekte sınıksız beraber olmalıyız. Ve ilerici güçleri sosyalist örgüt içinde toplanmakta sınıksız beraber olmalıyız. Onlara sosyalist örgüt dışında perakende ve emekçi sınıfın bilinçlenmesini geciktirecek davranışlar telkin etmemeliyiz...

Ne kadar ilerici görünürlerse görünürler daha muhalefetteyken sınıfları inkâr eden örgütler, şu veya bu şekilde iktidara geldikleri zaman sınıfları kabul ederler mi sanıyorsunuz? Sınıfları inkâr ederek ise ne emekçi halk uyandır, ne sosyalist dönüşüm bugünkü temposunda gelişmeye devam eder.

Anayasaya dört elle sarılmak, Anayasamızın uygulanmasında bütün güçlerimizi birleştirmeli ve bunu bozmak isteyenlere bütün varlığımızla karşı çıkmalıyız. Bu statükoculuk değildir. Tam tersine ve dialektikçe çok uygun olarak sığrama noktasına doğru yaklaşmak demektir.

Nitekim bu yüzden çıkarcı komprador sınıf ile Amerika, demokrasiden vazgeçmesini istemekte ve bunun işaretlerini vererek el altından diktatörler hazırlamaktadır.

Sosyalist
Gençliğin Dergisi
DÖNÜŞÜM
11. sayısı çıktı

EĞİTİM POLİTİKASINI İKTİDAR NASIL SOYSUZLAŞTIRIYOR?

■ Çetin Altan'la mektuplaşan öğretmenlere isten el çektiriliyor

Anamur'da isten el çektirilen öğretmenler

ÖZELLİKLE son aylar içinde yurtsever ve ülkücü öğretmenlere karşı tüm hukuk kuralları çiğnenerek ve gerekçe gösterilmeden girilen haksız tasarruflar sürüp gitmektedir. Bu tasarruflar, aslında Türk eğitim politikasının soysuzlaştırılması gayretlerinin bir bölümünü teşkil etmektedir. Adnan Ötügen'in Kültür Müsteşarlığı'na getirilmesinden sonra başlayan eğitim politikasını soysuzlaştırma kampanyası, sadece okullarda değil, tiyatrosuyla, tercüme bürosuyla bütün kültür dallarında uygulanmaktadır.

Bilindiği gibi bir süre önce Anamur'da "sosyalizm ve komünizm" propagandası yaptıkları gerekçesiyle altı öğretmen isten el çektirilmiştir. El çekirme olayının ıyızlı şöyledir:

Anamur İlçesi'nin Kaşgiden Köyü öğretmenlerinden Fahrettin

Deniz, Kasım ayında bir Atatürk gecesi düzenleme kararı vermiş, 3 Kasım 1966 günü Okul Aile Birliği'nin öğretmenlerle yaptığı ortak toplantıda teklif tasviple karşılanmış ve geceyi düzenlemek üzere Fahrettin Deniz görevlendirilmiştir. Gecenin düzenlenmesinde Fahrettin Deniz ile işbirliği yapan Anamur Ortaokulu Edebiyat Öğretmeni Arif Şahin doküman olarak Ulus Gazetesi'nin 10 Kasım 1963 tarihli Havaresini ve Kasım 1963 Tarihli Kim Dergisi'ndeki "Yaşayan Atatürk" başlıklı yazıyı temin etmiştir. Bu yazının özelliği, içinde Bursa Nutku'nun da bulunmasıdır. Arif Şahin'in Fahrettin Deniz'e gönderdiği bu iki doküman Kaşgiden Okulu Müdürü Fatma Eroğlu tarafından zaptedilmiş ve AP İlçe Başkanı Nuri Sinanoğlu'na verilmiştir. Bunun üzerine, eski DP

İçel Milletvekili ve Yassıada mahkumu Hidayet Sinanoğlu, yeğeni AP İlçe Başkanı Nuri Sinanoğlu ve Anamur İlköğretim Müdürü Nihat Uğur'un müdahalesiyle Atatürk Gecesi'nin yapılması önlenmiştir.

Atatürk gecesi yapılmadığı ve Bursa Nutku okunmadığı halde ihbar üzerine Milli Eğitim Bakanlığı Fahrettin Deniz aleyhinde kovuşturma açmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü'nün 29 Kasım 1966 tarihinde İçel Valiliği'ne gönderdiği 29 Kasım 1966 tarih ve 243.03 (33-32) 62755 sayılı yazısında Fahrettin Deniz ile Demirören Köyü İlkokulu öğretmeni Abdülkadir Bulut, Malaklar Okulu Müdürü Sabri Toklu, Çeltikçi Okulu Müdürü Mehmet Yigit, Tekeüzü Okulu Öğretmeni Durmuş Ali Uysal ve Öğretmen Metin Hamarat'ın halka komünizm

propagandası yaptıkları bildirilmekte ve delil olarak da sunular ileri sürülmektedir:

"...TIP Genel Başkanı ve sosyalizmi övdükleri ve Çetin Altan ile muhabere halinde bulundukları iddia makamlara yapılan ihbar tutanaklarından anlaşılmıştır."

Bunun üzerine bakanlık emrine alınan bu öğretmenler hakkında kovuşturma, 1329 tarihli Memurin Muhakemat Kanunu'na göre yürütülmüştür. Bu kanunun birinci maddesine göre bu kumuna dayanarak kovuşturma açılabilmesi için suçun ya görev sırasında ya da görevden dolayı işlenmesi gerekmektedir. İlköğretim Genel Müdürlüğü'nün İçel Valiliği'ne gönderdiği yazıda işlendiği söylenene suçların görevle ilgili olmadığı gibi, İlköğretim Müdürü bu iddia ile suçların en büyüğü işlenmiştir. Çünkü Çetin

Altan ile mektuplaşmak her şeyden önce anayasanın 17. maddesinde öngörülen haberleşme özgürlüğü ve gizliliğine girmektedir. Kaldı ki, Çetin Altan halkın oyu ile seçilen ve halkı temsil eden bir parlamento üyesidir ve onunla temas etmeyi suç saymak suçun ta kendisidir.

Bakanlık emrine alınan altı öğretmen, 31. 12. 1966 günü soruşturma için gelen müfettişlere kimliklerini sormuşlar, ancak Mahmut Onat ve Kemal Tuzluoğlu adındaki şahıslar kimliklerini göstermedikleri için ifade vermemişlerdir.

Öte yandan, komünizm propagandası yapıldığı ileri sürülen köylüler adına Köprubası Köyü Muhtarı 7 Ocak 1967'de bir bildiri yayınlamak iddiaları yalanlamış ve "Bu öğretmenlerimizi bizlerin iyiliğine çalışan kimseler olarak tanıyoruz" demek suretiyle öğretmenlerin suçsuzluğunu açıklamıştır.

Buna rağmen bu öğretmenler şimdi eğitim ordusundan kopartılmıştır ve bakanlık emrindedir. Genç öğretmenler bu büyük haksızlığın değerlendirilmesini tarihe bırakmakta ve şöyle demektedirler:

"Gelir günler gelir, yarem sarılır
Bir gün olur elbet hesap sorulur..."

Eğer suçsa...

1. Öğretmenler Atatürk günleri düzenlemişler, Atatürk'ü ve devrimlerini tanıtmışlar. Tanıtmasınlar mı?
2. Türkiye'nin tam bağımsız olmasını istemişler. İstemesinler mi?
3. Yeraltı ve yerüstü zenginliklerimizin korunmasını savunmuşlar. Savunmasınlar mı?
4. Cin peri yoktur. Müslümanlıkta safсата yoktur demişler. Demesinler mi?
5. Kendilerinin ve halkın yoksulluğunu söylemişler. Söylesinler mi? Bunlar suç mudur? Suçsa öğretmenler bu suçları işlemekte devam edeceklerdir.

T.Ö.S. İSTANBUL
ŞUBESİ BİLDİRİSİ

BU NE BİÇİM ÜLKE?

Yeryüzünde ikinci bir ülke gösteremezsiniz ki, böylesine ters anlayışların, ters uygulamaların yeri olsun. Cahı yapığundan tutup sürüklemek, olmayacak dualara amin çekmek ve olmayacak söylev, genelge ya da yasalarla yulıyılı halkı avutmak hep bize has olan davranışlardır. Dahası, kuru bir ülkücülüğün peşine takarak olmayacak nice işlerin peşinde taban teptirdiğimiz kaç kuşak harcanmıştır bizde.

1946 larda Köy Enstitüsü öğrencisiyken bir kılme sayılay adayı ile karşılaştığımda, adamlar sırtımı okşamışlar ve şöyle demişlerdi: «Yarın bucak müdürleriyle işbirliği ederek vatani Atatürk'ün belirttiği çağdaş uygarlık düzeyine çıkaracak öğretmen ordusunun erlerinden». Bu ne biçim anlayıştı ki, koskoca devlet çarkı çalışmayacak, kırtasiyeciliğin kısır döngüsüne girecek ya da ezan, din dersi, imam hatip okulu, ilahiyat fakültesi, İslam enstitüsü... yaygarasıyla halkı uyutup oy toplayacak, bu yollarla ortaya getirilen kamutaysa düşünce kafaları ezmek için hangi ülkenin ceza yasaları işimize gelir, diye düşünecek ve çalışmalarını e doğrultuda olacak... Ama bizim zavallı yetmişiki lira aylıklı öğretmenler, zavallı bucak müdürleriyle işbirliği ederek köy kalkındırarak, ülkeyi çağımız uygarlığının dengine

çıkacaklar! Asırlardır baskı altında tutulduğu için işin bilincine varmak bir yana, ezim ezim ezilmiş ve kişiliğini, yolunu bulamamış bir topluma ve onun kapıkulu aydınmsılarına yutturabildiği kadar yutturulmuş bu sakat, güllünc anlayış. Buna ekler de yapılmış, tanrı gökten inse öğretmenliği seçermiş, yeni kuşak öğretmenlerin eseri olacaktı...

Şimdi yıl 1967 oldu. Kırkbeş yıldır bu «ülkü» nün yokuşunda yeni kuşakları yordüğümüzun yetmediği anlaşılmış olmalı ki, şimdi bucak müdürünü aradan çıkardılar ve öğretmenin yanına imamı verdiler. Ne işe yaradığı başında bulunanlarca bile anlaşılmayan Köy İşleri Bakanlığına bağlı Halk Eğitim Müdürlükleri işe hep bu açıdan bakmaya başlamıştır. Çünkü, bir kalkınma felsefesinden ve yönteminde yoksun bırakılan, yarın yamalak kurulmuş planlama örgütü kuşa çevrilen bir yerde ne deseniz yadırgamıyor. Bu Bakanlığın ve dolayısıyla valilerin genelgeleri, imam - öğretmen işbirliğiyle köy kalkınması (onların deyimiyle toplum kalkınması) üzerine kurulmuştur.. Kırkbeş yıldanberi olduğu gibi dosyalar şimdi de böyle sağmalarla dolmaktadır. Halk da bu davranışlardan habersiz, geriye doğru gitmektedir. Peki, zavallı bucak müdürünün suçu neydi, diyeceksiniz. Efendim, üstadımız Şevket Süreya Aydemir, Emeksiz Köy Öğretmeninin Anıları adıyla bir kitap yayınladı ya, orada, toprağı uyandırmak için öğretmen yatalak imamları birlikte ça-

lısr. Meğer neymiş şu imamlar da habirimiz yokmuş. Yatalağı böyle olursa sağlarını ne olmaz, diye düşünmülmüş olmalı. Bucak müdürünü atıp yerine imamı almaları bunun sonucudur herhalde. Böylece, bir taşla iki kuş vurmuş oluyorlar: ne de olsa müdüre göre imam halktan sayılır. O halde halka inmiş de olmuyorlar mı?

Eğitim Bakanının bütçe görüşmelerinde açıkladığına göre, imamları işbirliği yapamayan beşyüz kadar öğretmen varmış. Suçlarını bulsam onları da temizleyeceğim ve memleket sülhman olacak, diyor. Beş yüz kişi değil milyonlar feda olsun ülkemize. Topunu temizlesin öğretmenlerin. İmam Hatiplisini de yatalağına eklesin imamların. Yetmezse dışardan getirsin. Sabı, başı gönüllüleri ne güne duruyor, öğretmeni de aradan çıkarsın, imam - barışçı işbirliğini sağlasın. (Zaten sağlanmış durumda ya) Hem yeni bir buluş olur bu. Yeni buluşlar olmazsa nasıl kalkarız, değil mi?

Günde beş dakika köylüden alıp köylüye satarak bütten okunur radyoda. Aman neler neler yapıyor bu imam-barışçı ya da imam-öğretmen ikilisi. Hele muhtar da işin içine katıldı mı deymeyin gitsin.

Mademi böyle, dış yardım, konsorsiyon, milyarlarca liralık bütçe, meclisler, hükümet (başkam onun), devlet başkanı, tüm devlet örgütü ve sözde planlama ne işe yaramakta? Hiç bir işe yaramadığını onlar da bilmese, yatalak imama yaslanırlar mı?...

MAHMUT MAKAL

ŞADİ ALKILIÇ'IN TANIGIYIM

Ferruh Doğan

Yasar
Kemal

YIL 1963 yılıydı. Ben o zamanlar İngiltere'deydim. Cumhuriyet Gazetesinin de aylıklı yazarıydım. Bir sabah postadan şişkin bir zarf geldi, içinden de Türkiye'de fırtınalar koparan Şadi Alkılıç'ı hapsilere götüren yazı çıktı. Gazete diyordu ki, "al bu yazıyı İngiltere'deki ünlü hukuk otoritelerine ve ünlü bilginlere okut ve onların düşüncelerini al bize gönder." Gazete yazının İngilizce çevirisini de yollamıştı.

Yazıyı ilk önce bir ekonomi profesörüne gösterdim. Adam yazıyı okudu okudu, sonra çevirdi bir daha, bir daha okudu.

"Bu yazıdan dolayı Türkiye'de adam mı hapsedtiler?" diye sordu.

"Adam yatıyor" dedim. "Üstelik Adalet Bakanı da Mecliste bu yazı hakkında zehir zemberek bir konuşma yaparaktan Şadi Alkılıç'ı, yazıyı basan gazeteyi suçladı. Üstelik de şimdi bu yazı hakkında gazeteler dolup taşıyor, manşet üstüne manşetler... Şimdi Türkiye'de kıyamet kopuyor..."

Profesör güldü Sonra düşündü kaldı. "Bu" dedi, "çocukça bir yazı. Komünist propagandası mı? Ne diyorsunuz? Nasıl komünist propagandası olurmuş bu yazı? Adalet Bakanı mahkemeye verilmiş bir yazıyı mecliste nasıl suçlarmış?"

"Bizde suçlar" dedim. Profesör sözlerime inanmadı. Uzun bir sessizlik daha oldu aramızda. Sonra:

"Bana bakın" dedi. "Bu yazıdan dolayı dünyanın neresinde olurlarsa olsunlar insanların hapse atılmaları utanç verici bir iş. Yazabilerseniz böylece yazın" dedi.

ONDAN sonra kime götürdüysem yazıyı yüzüme kahkahalarla güldü ve "Demek Türkiye'de hâlâ böyle yazılardan adam tevkif ediyorlar, biz Atatürk devrimlerinden sonra Türkiye azıcık ilerledi sanıyorduk" dedi.

En son İngiltere'nin en ünlü yazarlarından birisine götürdüm. Yazar, yazıyı okuduktan sonra gözleri şimşeklenerek:

"Siz," dedi. "Türkiye'yle alay mı ediyorsunuz? Etmezsiniz biliyorum. Siz, benimle alay mı ediyorsunuz? Bu yazıdan dolayı insan mı hapse girermiş?"

Yazarın da şiddetli tepkisinden sonra artık Şadi Alkılıç'ın yazısını kimseciklere gösteremedim. Gazeteye de o zaman böylece yazdım. "İngiliz adamı bu işi hiç anlayamıyor. Burada rezil oldum. Her kime okuduysam, adamın tepkisi

karşında yerin dibine geçtim.. Beni bu işten dolayı bağışlayın" dedim.

Bu arada bana İngiltere'deki Türkler de yardıma koştular. Onlar da çalıştılar. Herkes ten aynı tepkilerle karşılaştılar. Karşılaştılar ama, ünlü filozof Bertrand Russel'dan ünlü Profesör A. J. Ayer'den, büyük ekonomist Maurice Dobb'dan yazı hakkında da düşüncelerini aldılar. Bu üç adam da kendi sahalarında, değil İngiltere'nin dünyanın büyükleriydiler. Bu yazıdan dolayı içime öyle bir utanç, öyle bir acı çöktü ki adamlara bir daha bir mektup bile yazamadım.

İnsan kendi adına utanılacak bir olaydan dolayı utanır, kahrolur, geçer. Millet adına utanmak utançların en ağırıdır.

SONRA Babeuf davası geldi çatı Beraat etti, etti ama dünyaya da rezil olduk. 175 yıl sonra Babeuf'ü mahkemeye vermek utanç milletçek artımıza yüklendi. Babeuf'den dolayı yirminci yüzyılın alay konusu olduk. Şimdi de Şadi Alkılıç "Amnesty" tarafından Ocak ayının dünyada "ayın makamı" ilan edildi. Şadi Alkılıç hangi sudan sebeplerle yedi buçuk yıla mahkûm edildi, dünya şimdi bunu bilecek.

Yirminci yüzyıla bir alay konusu daha çıkacak. On beş yaşındaki çocukları hapse tıkmak... Haaa, bir hikâye anlatayım: Altı yedi Eylül'de olmuş.. Yedi Eylül sabahı yaşlı sosyalist Tahsin Özfilibe'nin evine polisler gelmişler. "Dün geceki olaylara karıştığınan dolayı Özfilibe'yi tevkife geldik" demişler. Evden polisler demişler ki, "bir yanlışlık olacak. Özfilibe dün geceki olaylara karışmaz." Polis karşılık vermiş, "karışmasa tevkif etmeğe gelmezdik." Demişler ki, "karışmaz. Çünkü dört ay önce sizlere ömür."

Dünya hukukuna garabet örnekleri veriyoruz. Vereceğiz.

Babeuf davasına bir ucundan ben de karışmışım. Mahkemede demişim ki "Şimdi huzurunuzda biz değil, Babeuf'ü mahkemeye verip milletimizi dünyaya alay konusu eden, küçük düşüren, hakaret eden Savcı bulunmalıydı."

Türk milleti dünyanın oyuncağı değildir.

BEN Şadi Alkılıç'ın mahkemede tanığıyım. Onun suçsuzluğuna tanıklık ettim. Ölünceye kadar da tanıklık edeceğim. Bu mahkemeyi sırası gelince, içneden ipliğe bütün yönleriyle, Cumhuriyet Gazetesinin tutumundan alın da, Abdülhak Kemal'in tutumuna kadar didik didik edeceğim. Asıl çağımızın Dreyfus davası, bu gülünç dava olacak.

UTANÇ DUVARI

MİLLÎ GELİRDE İŞÇİNİN PAYI AZALIYOR

KENAN SOMER

SOSYAL Sigortalar Kurumu'na bağlı "sigortalılar"ın 1966 yılının ilk 8 ayı için hesaplanmış bulunan ortalama günlük brüt ücretleri 23,42 liradır. Bu tutarı, yaklaşık olarak, 1966 içinde çalışan işçinin eline geçen ortalama günlük brüt ücret olarak kabul edebiliriz. Aynı tutar 1965 yılında 21,61 lira olduğuna göre, 1966 yılı içindeki ortalama nominal ücret artış oranı % 8,4 civarında demektir. 1966 yılı için cari fiyatlarla tahmin edilen milli gelir artış oranı da hemen hemen aynı büyüklüktedir. Buna göre, 1965 ile 1966 arasında işçi sınıfımızın ücret durumunda kayda değer bir değişiklik olmadığı düşünülebilir. Nedir ki, durumu gerçeğe daha uygun bir biçimde kavrayabilmek için, bu türlü karşılaştırmaları nominal terimlerle değil, reel terimlerle yapmak gerekir. Reel ücretleri hesaplamak için ulusal ölçüde bir müstehlik fiyatları indextinden (geçinme indexti) yoksunuz. Bu nedenle, bütün yetersizliklerine rağmen, Ankara ve İstanbul için düzenlenen geçinme indextlerinden yararlanmak zorunda bulunuyoruz. Bu indextler, 1966 yılının ilk 8 ayı için, Ankara'da % 5,3; İstanbul'da % 8,3 oranında bir genel ortalama artış gösteriyor, 1965 yılında 21,61 lira olarak hesaplanan ortalama günlük brüt ücreti temel olarak (yani 100 varsayarak) alırsak, 1966 yılındaki günlük reel ortalama ücret, Ankara indextine göre % 2,9 oranında reel bir artış göstererek 22,24 liraya; İstanbul indextine göre ise % 0,1 (binde bir) oranında reel bir artış göstererek 21,62 liraya yükselmis olur.

Görüldüğü gibi, biri Devlet İstatistik Enstitüsü (Ankara), Öbürü de İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası (İstanbul) tarafından düzenlenen iki ayrı indextle

yapılan hesaplar, birbirinden çok farklı sonuçlar veriyor. Bunun nedeni, iki şehir arasındaki fiyat hareketlerinin bu farklılığı izah edecek kadar birbirinden bağımsız, ya da bu indextlerden birinin iyi, öbürünün kötü olması değildir. Bunun nedeni, özellikle, her iki indextin de, oldukça eski yıllara ait aile bütçeleri anketlerinden elde edilen tüketim kompozisyonlarına dayanılarak düzenlenmesidir. Ama elimizde henüz daha iyisi bulunmadığından, bütün tahlillerde bu indextlerden yararlanacağız.

1966 yılında, 1961 faktör fiyatlarıyla tahmin edilecek reel milli gelir artışının % 5 civarında olacağı söylenebilir. Buna göre, yukarıda her iki indexte ayrıca da hesapladığımız ortalama ücretlerdeki reel artış oranı, milli gelir reel artış oranından daha küçük olmuştur. Bu, işçi sınıfımızın, kişi başına milli gelirden aldığı reel payın nisbi olarak azaldığı anlamına gelir.

★

Ücret geliri bakımından işçinin 1966 yılındaki halini daha iyi kavrayabilmek için, bunu daha önceki bir gelişimle birlikte ve bu gelişimin ortaya koyduğu genel eğilim içinde incelemek gerekir. Tablo - I, bu inceleme için gerekli bilgileri verecektir.

Tablo - I'deki bilgilere dayanarak, 1960-1966 yılları arasında reel ücretlerin her yıl bir önceki yıla göre ne oranda arttığını gösteren bir zincirleme indext hesaplanabilir. Tablo - II'de, İstanbul ve Ankara geçinme indextlerine göre ayrı ayrı hesaplanmış bulunan reel ortalama ücretlerin zincirleme indext-

leri ve yıllık ortalama reel ücret artış (ya da azalış) oranları görülmüyor.

Ankara geçinme indextine göre hesaplanan ortalama reel ücretler, 1961-1966 yıllarını kapsayan 4 yıllık dönem içinde, ortalama olarak yılda % 5,2 oranında reel bir artış göstermiştir. Aynı artış, İstanbul geçinme indextine göre hesaplanan ortalama reel ücretler serisi için daha düşüktür: % 3,2.

Ankara indextine göre hesaplanan reel ücretler 1961 - 1963 yıllarını kapsayan üç yıllık toplu sözleşmeler öncesi dönemde, yılda ortalama % 5,67 oranında artarken, bu oran, 1964 - 1966 yıllarını kapsayan toplu sözleşmeler döneminin ilk üç yılında % 4,77'ye düşmüştür. Bu sonuca bakarak, ünlü "toplusözleşmeler dönemi"nin işçi sınıfımıza yararlı olmaktan çok zararlı olduğunu ileri sürmek mümkünse de, eldeki istatistik serilerinin sağlığı, bunlar resmi rakamlar olmakla beraber, bu türlü iddiaları ileri sürerken çok ihtiyatlı davranmayı gerektirecek niteliktedir. Nitekim, İstanbul indextine göre hesaplanmış bulunan ortalama reel ücretler serisi, bunun tam tersi bir eğilime ortaya koyuyor: Toplu sözleşmeler öncesi dönemin son üç yılında reel ücretler yılda ortalama % 1,1 oranında artışı halde, toplu sözleşmeler döneminin ilk üç yılında bu oran % 5,2 oluyor.

Aslında toplu sözleşmeler döneminin, işçi sınıfımızın reel ücret durumu üzerinde, daha önce varolan genel eğilimi değiştirmek bakımından kayda değer bir etkisi olmadığını kabul etmek, her halde gerçeğe daha yakın bir sonuç olacaktır. Toplu Sözleşmeler dönemi olsa olsa, oportünist-bürokrat sendika edebiyatının yeni bir güç kazanması üzerinde kayda değer bir etki sağlamıştır.

★

İşçinin halini daha somut bir biçimde kavrayabilmek için, milli gelirdeki yıllık reel artışlarla ortalama ücretlerdeki yıllık reel artışlar arasındaki ilişkiyi de göz önünde tutmak gerekir. Bu konuda, Devlet İstatistik Enstitüsünün 1961 üretim, amiller fiyatlarıyla hesapladığı milli gelir zincirleme indextinden yararlanacağız. Bu seri, şimdilik 1962-1965 dönemini kapsadığına göre (Bk. Türkiye Milli Geliri, D.İ.E. Yayın No: 475, Ankara 1966, Sayfa: 3) karşılaştırmayı ancak bu dönem için yapabiliriz. Tablo - III'de, milli gelir ve ortalama ücretlerdeki yıllık reel

Tablo - I: 1960 - 1965 Ortalama Günlük Ücretler

Yıllar	Nominal Ücretler	Geçinme İndextleri 1960 = 100		Reel Ücretler	
		Ankara	İstanbul	Ankara İndextine Göre	İstanbul İndextine Göre
1960	14,44	100,0	100,0	14,44	14,44
1961	15,59	99,8	104,3	15,73	14,95
1962	16,48	102,2	109,0	16,13	15,12
1963	17,91	105,3	119,9	17,01	14,94
1964	18,50	106,8	122,2	18,26	15,06
1965	21,61	113,7	124,4	19,01	17,37
1966 (*)	23,42	119,7	134,7	19,57	17,39

(*) 1966 rakamları, ilk 8 ay ortalamalarıdır.

Tablo - II: Reel Ücretler Zincirleme İndexti ve Yıllık Artış Oranları

Yıllar	Reel Ücretler Zincirleme İndexti		Reel Ücretler Artış Oranı	
	Ankara İndextine Göre	İstanbul İndextine Göre	Ankara İndextine Göre	İstanbul İndextine Göre
1960	100,0	100,0	—	—
1961	109,3	103,5	+ 9,3	+ 3,5
1962	102,2	101,1	+ 2,2	+ 1,1
1963	105,5	98,8	+ 3,5	- 1,2
1964	107,3	106,8	+ 7,3	+ 6,8
1965	104,1	108,8	+ 4,1	+ 8,8
1966	102,9	100,1	+ 2,9	+ 0,1
ORTALAMA	—	—	+ 5,2	+ 3,2

İŞÇİ PARASIYLA BALTALANAN SENDİKACILIK

FETHİ NACİ

İşçi sınıfının milli gelirden aldığı pay her yıl daha da azalmaktadır

İŞÇİ hareketlerinin ortaya çıktığı her yerde bu hareketleri bölme teşebbüsleri de ortaya çıkmıştır. Batı Avrupa'da kapitalizm, işçi hareketini bölmek, işçi sınıfının mücadelesini zayıflatmak ve kapitalist düzende işçilerin yaşama seviyelerinin gitgide düzeleceği umudunu ayakta tutmak için bir «işçi aristokrasisi» ya da «işçi sınıfı» yaratmıştır. Or dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında, Avrupa'dan sömürge ülkelere doğru akan sermayeler, Asya ve Afrika'nın sanayileşmemiş ülkelerinin tabii kaynaklarını ve emek gücünü alabildiğine sömürüyor, bu korkunç yağmanın küçük bir kısmını da işçi sınıfı içindeki bir azınlığa önüne atıyordu. On dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında Batı Avrupa'da reel ücretlerde görülen artış, belli bir ölçüde, bu dönemin en belirgin niteliği olan sömürgeci ve emperyalist yayılma-ya atması gider. Ücret yükselmelerinden en büyük payı alan zümre, işçi sınıfının üst tabakaları olmuştur. Böylece, 1848 Devrimi'nden sonra, önce İngiltere'de, sonra Almanya ve Fransa'da bir işçi aristokrasisi ortaya çıkmıştır. Charles Bettelheim, «La classe ouvrière et le progrès technique en régime capitaliste» adlı bir incelemesinde, Kuczynski'nin yaptığı hesaplara göre, şu rakamları veriyor: İngiltere'de, 1819-1879 ve 1895-1903 devrelerinde, emekçi kitlelerinin reel ücreti yüzde 3 artmıştı; işçi aristokrasisinin reel ücreti yüzde 15 artmıştı; Almanya'da, 1879-1886 ve 1903-1909 devrelerinde, emekçi kitlelerinin reel ücreti yüzde 20 artmıştı; işçi aristokrasisinin reel ücreti yüzde 40 artmıştı.

Aristokrasi

Sömürgeci dış pazarları olmayan Türkiye'de işçi hareketlerini zayıflatmak, sendikaları parçala-

mak için ne yapıyorlar? "Çevrelerin hizmetindeki iktidarlar bunun yolunu bulmuşlardır: İşçileri bölmek hareketini işçi parasıyla finanse etmektedirler!"

Yeni Anayasa'nın kabulünden sonra pek şatafatla çıkarılan, yayınlandıkları gün Bayram günü ilan edilen önemli iki kanundan biri olan 274 sayılı Sendikalar Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihte, 22 Temmuz 1963'te, Türkiye'de faaliyet halinde 246 sendika vardı; oysa bugün, sendika sayıları yüzde yüzden de fazla bir artış göstererek tam 548'i bulmuştur!

Artan sendika sayısıyla birlikte yeni bir zümre doğmuştur: «Sendika aristokrasisi». Bunların içinde işçilikle en küçük bir ilişkisi olmayan kimseler vardır. Mesela gerçekten işçi haklarını savunan bir sendikaya karşı kurulan yeni bir sendikanın başkanı emekli bir polistir! Ve bütün iş kollarında, gerçek sendikaların karşısında mantar gibi yeni sendikalar türemiştir. İşçilerin ekonomik ve sosyal hakları için mücadele, işçilerin eğitilmesi umurlarında değildir bunların! Bunların içinde, işverenlerin önlerine sürdükleri Toplu İş Sözleşmelerini, tek maddesini bile okumadan, imzalayanlar vardır.

Gelsin Aidat!

«Sendika aristokrasisi»nin tek görevi, gerçek sendikaları parçalamaktır. Sendikalar Kanunu'nun 23. maddesi, sendikaların parçalanması ve işçi sınıfının, kapitalistlerin istedikleri biçimde, kendi içinde bölünerek güçsüz bir duruma getirilmesi için gerekli imkânı sağlamaktadır. Çünkü bu maddeye göre, bir işyerinde, bir sendika çoğunluğu sağlayarak Toplu İş Sözleşmesi imzalarsa bile, yeni bir sendikanın o işyerindeki işçilerin dörtte birini üye kaydetmesi halinde, bu sendika-

nın işverene vereceği listeye göre işveren sendika aidatını işçilerin bordrolarından kesip bu sendikaya ödemek zorundadır.

Bu durumda, işverenlerin büyük çoğunluğu, karşılarında tek sendika olduğu zaman bu sendikanın pazarlık gücünün daha fazla olacağını bildikleri için, satın aldıkları bir avuç adamla yeni bir sendikanın kurulmasına ve da güvendikleri bir sarı sendikanın kendi işyerlerine girip yerleşmesine önayak olmaktadır. Yeni sendika, işverenin çeşitli yollardan yardımlarıyla, işçilerin dörtte birini üye yapınca gerisi kolaydır: Gelsin aidatlar!

Son verilmelidir!

Böylece tam yarı sömürge şartlarına uygun biçimde, işverenlerin hizmetinde, bir sendika idarecileri zümresi yaratılmaktadır. Toplu İş Sözleşmesi döneminin, işçilere beklenen getirememesinin en önemli sebeplerinden biri de budur. Arkadaşımız Kenan Somer'in bu sayımızdaki mükemmel incelemesini okuyanlar «toplu sözleşmeler döneminden önceki iki yılda, işçilerin kişi başına milli gelirden aldıkları pay oranında işçi sınıfı yararına nisbi bir gelişme görülürken, toplu sözleşmeler döneminin ilk iki (hatta üç) yılında, bu gelişmenin işçi sınıfının yararına dönmesi gibi görüldüğünü» tespit ettiğini görecektir.

Bunun tek sebebi, elbette, Sendikalar Kanunu'nun 23. maddesinin yol açtığı durum değildir. Ama sendikaların mali güçlerini artıracakları ileri sürülerek kabul edilen 23. maddenin, gerçekte, bugün sendikaların parçalanmasının ve satılık bir yönetici zümresinin ortaya çıkmasının en önemli sebeplerinden biri durumuna geldiği de açıktır. İşçi parasıyla işçi sınıfının parçalanmasına yol açan bu duruma son verilmesi için ısrak ve namuslu sendikacıların harekete geçmeleri şarttır.

Tablo - III: Milli Gelir ve Ortalama Ücretlerdeki Yıllık Reel Artışlar

Yıllar	Milli Gelir		Reel Ücret Artışı	
	Zincirleme İndeksi	Reel Artış	Ankara İndeksine Göre	İstanbul İndeksine Göre
1962	106,4	+ 6,4	+ 2,2	+ 1,1
1963	107,8	+ 7,8	+ 5,5	+ 1,2
1964	104,3	+ 4,3	+ 7,3	+ 6,8
1965	104,6	+ 4,6	+ 4,1	+ 8,8
ORTALAMA	105,8	+ 5,8	+ 5,4	+ 4,4

Tablo - IV: Sanayi Sektöründeki Reel Gelir Artışının Reel Ücret Artışlarıyla Karşılaştırılması

Yıllar	Sanayi Sektörü Zincirleme Gelir İndeksi	Yıllık Reel Gelir Artış Oranı	Yıllık Reel Ortalama Ücret Artışı	Fark
1962	107,0	7,0	2,2	4,8
1963	108,0	8,0	5,5	2,5
1964	108,6	8,6	7,3	1,3
1965	108,9	8,9	4,1	4,8

MISIR DAHA SOLA GİDEBİLİR Mİ?

AZİZ NESİN

● Mısır'da herşey ordunun, ordu da rejimin elindedir. Mısır daha sola da, sağa da gidemeyecektir.

Mısır'da Arap sosyalizmi ya da ulusal sosyalizm denilen bir sosyalizmin uygulandığı söyleniyor. Bilindiği gibi Mısır'da Komünist Partisi kapatılmış ya da kendisini dağıtmıştır. Bir zamanlar komünistler ağır baskıya uğramıştı, ama şimdi serbest oldukları söyleniyor. Nâsır, Mısır komünistlerinin Sosyalist Birlik'e katılmalarını ve birlikte çağırıp yönetim ve yayın işlerinde görev almalarını istemiştir. Birçok komünistler bu çağrıya katılmışlar, gerek Birlik içinde gerek yönetimde görev almışlardır. Komünist literatürün bütün anakitaplarının Arapça çevirileri yalnız kitapçılarda değil, sokaklardaki kitap ve gazete sergilerinde de görülmektedir. Ne var ki, komünist örgüt kurmak ve komünist eylem yasaklanmıştır. Bu durumda, olayları ve durumu, komünist açıdan nasıl yorumladıklarını, açıkladıklarını, eleştirdiklerini anlamak kolay değildir.

Görüşüğüm bazı sosyalist aydınlar - ki komünist değildiler - Komünist partisinin kendikendini bütünüyle dağıtmasını kuşkuyla karşıyorlardı.

Mısır solcuları üç grupta toplanabilir. Bugünkü rejimi tutan, destekleyen ulusal sosyalizm yanlıları.

İkinci grup bilimsel sosyalizm yanlıları, İlerisi için umutludurlar. Çünkü bugünkü ulusal sosyalizm uygulamasının ekonomik bir çıkmaza ve toplumsal bir bunalıma gireceği sanındadırlar. O zaman rejim sallantıda demektir; yani ya sağa, ya daha sola yönelmek zorundadır. Mısır için, solda bunca yol aldık-tan, halk benimsedikten sonra sağa dönüş olanaksızdır. Öyleyse, istediğimiz daha sola, yani bilimsel sosyalizme gidecektir.

Bir de üçüncü grup olarak Çinli Sosyalistlerin olduğu söyleniyor.

Çin'den sözcüklerle, duyduğum bir olayı anlatayım. Kahire Çin elçiliği, kirayla tuttuğu büyük bir binadadır. Elçiliğin geniş bahçesinde güzel heykeller, içerde de değerli tablolar vardır. Çin elçiliğinde çalışan Çinli görevliler, elçinin haberi olmadan, kendi aralarında bir Kızıl Muhafız Örgütü kurup kilitli devrimine girişmişler, bahçedeki heykelleri, içerdeki tabloları, süsleri kırıp parçalamışlar. Şaşırın Mısırlılar hop oturup hop kalkıyor «Kendi ülkenizde ne yaparsanız yapın, ama burda kirayla oturduğunuz yeri ne diye yıkarırsınız?» diyorlarmış.

Sağa mı, sola mı?

Mısır daha sola kayabilir mi? Bu soruya kolayca evet, ya da hayır deni-

lemez. Halkın ağırlıkla dine bağlı oluşu - bizdeki aşırı dincilik çok hafif kahr - ve elle tutulurcasına bir anti-komünist eğilimi gözönünde tutmak gerekir. Mısır'da, İngiliz, Amerikan, Fransız ve genellikle batı hayranlığının, Savyetlere olan duygudan çok daha ağır bastığı hemen anlaşıyor. Bunlardan daha önemlisi, Mısır daha sola kayarsa, genel politik plânındaki Arap Birliği'nden bütünlü uzaklaşmış olur. Bugünkünden daha solda bir Mısır, Arap Birliği'ni hiç sağlayamaz. Yani, Mısır'ın daha sola gitmesi için hem iç, hem dış direnç vardır.

Mısır'ın ideolog yazarı Hasaneyn Haykel, bana anlatıldığına göre, bir başyazısında «Arap dünyasıyla ilişkimiz daha çok stratejik ve ekonomiktir demistir. Stratejik bağ, yabancı kapitalistlerin Arap ülkelerinden kovulması, ekonomik bağ da, kovulanların yerine Mısır'la ekonomik ilişkiler kurulmasıdır. Öbür Arap ülkeleriyle her iki bağın kurulması ve Arap Birliği'nin gerçekleştirilmesi, Mısır'ın bugünkünden daha sola kaymasına engel olarak görülmüştür.

Mısır'da en canlı ve en eylemsel örgütün Müslüman Kardeşler olduğu söyleniyor. Silâhlı sabotajlara kadar giden Müslüman Kardeşler'in tutuklandıkları ve örgütlerinin dağıldığı bilinmiyor.

Sağa gidemeyecek olan, daha sola gitmesine engeller bulunan Mısır'ın bugünkü ulusal sosyalizm rejiminin, tarihsel ve toplumsal koşullarının gereği olduğu anlaşıyor.

Mısır'da herşey ordunun, ordu da rejimin elinde.

İslâmlık ve sosyalizm

Arap ülkelerinde, neden sosyalizmle İslâmîliğin koşturduğu, oralara gidip halk görülünce daha iyi anlaşıyor. Bu aşırı dinci halkla sosyalizmi kurmak için İslâmîlik temelini dayanmak-tan başka yol yoktur; isterse bu ilk aşama sayılsın.

Garodî'nin bu konudaki yazılarından derlenen ve Türkiye'de yayınlanan «İslâmîyet ve Sosyalizm» adlı kitabın bizdeki tartışmalarını hatırlayacaksınız. Bu kitapta alınacak sonuçta, ülkemizde sosyalizm uygulanmasında kendi ulusal değerlerimizden katkıda bulunulması tezi ne denli doğrudur, İslâmîlik sosyalizm arasında koşturuk aramak tezi de, bizim için o denli yanlıştır kanısındayım. Ama bizim için yanlısı olanın, sosyalist Arap ülkeleri için de yanlısı olması gerekmez. Garodî de kitabı-

mı, Cezayir örneğine uygun yazmıştır. Gözlemlerime dayanarak, Mısır'daki sosyalizmin hiç bir bakımdan Türkiye'ye örnek olamayacağı kanısındayım. Çünkü koşullarımız bakımından benzerliklerimiz yok denilecek denli az.

Hasaneyn Haykel, bana anlatıldığına göre, bir başyazısında, Mısır'da niçin komünizm kurulmayacağını şu gerekçeyle açıklamıştır:

«Mısır'da komünizm kurulamaz. Çünkü Mısır'da komünist eylem yahudilerle başlamıştır. Yahudiler, komünizm propagandası için yahudi kızlarını kullanmışlardır.»

Komünizm propagandası için kız kullanılması hiç de inandırıcı değildir. Ama yahudilerin ilk komünist eylemler oluşu, Mısır'ın anti-komünist olması için yeter gerektir.

Yahudi düşmanlığı

Tek tek Mısırlı, tek tek Yahudiye düşman. Bu, yalnız İsrail düşmanlığı, yahudilik düşmanlığı, emperyalizmin aracı olan yahudi düşmanlığı, kapitalist yahudi düşmanlığı değil, tek tek, insan olarak da yahudiye düşmanlıktır.

Sosyalist bir Mısırlı aydınla şu kısa konuşmamız bu konuda size bir düşün verebilir.

— Türkiye'de sosyalist parti var mı?
— Var, Türkiye İşçi Partisi...
— Müslüman bir parti midir?
— Türkiye laik devlettir. Anayasaya göre, partiler de laiktir, dinci olamaz...

— Partide yahudi var mı?
— Pek var sayılmaz. Benim bildiğim bir Türk yahudisi var...

Birden yüzünü buruşturuyor. O zaman:

— Ben tanımıyorum kendisini, iyi arkadaşır... diyorum.

Büyük bir umutsuzlukla başını sallıyor:

— Olmaz, olmaz... Fitne, Münafık... Bozar...

Bir küçük gözlem

Beni Kahire'deki toplantıya çağıran, Asya-Afrika Yazarlar Birliği'yd. Bu Birlik'in başkanı, Mısırlı yazar Yusuf-Essebâi, hem de Mısır Devlet Bakanı'dir. Nâsır'ın yakınlarındanmış. Hikâye yazarıymış. Eskiden askermiş. Tercümanmıla birlikte kendisini ziyarete gittim. Büyük bir yapının bir üst katına çıktık. Kapıda «Nâdi-yül-kıssa» yazılı

bir tabaka. Bu arapça yazının altında da İngilizcesi: «The Story Club». Ne diyeceksiniz. Hikâyeciler Derneği filân mı, işte öyle bişey.. Kapıyı, uzunboyu, entarili bir Arap açtı. Geniş bir salon.. Sandalyeleri, uzun masanın üstüne kaldırmışlar. Belli ki daha önce bir toplantı varmış.

Yusuf-Essebâi'nin odasına girdik. Tercümanım bizi yalnız bıraktı. Toplantıya neden geç kaldığımızı anlattım. Edebiyat yönünden Türkiye-Mısır ilişkileri üzerinde konuştuk. Türk Edebiyatçıları Birliği olarak, bazı yazarları Türkiye'ye çağırarak tasarımızı söyledim. Neler istediğini sordu. Söyledim, not etti.

Şimdi bir iki çizgiyle burasını anlatayım. Orta genişlikte kitaplarla dolu bir oda. Oldukça dağınık, karışık... Kendime de pay çıkarmama izin verirken, bu dağınıklıktan ve karışıklıktan Yusuf-Essebâi'nin çağırılan bir adam olduğunu, belki de dün gece geç saatlere kadar çalışmış olduğunu çıkarabiliriz. Geniş bir masada oturuyor. Masanın arkasında duvarda, Nâsır'ın büyük bir resmi. Bu resmin sağ yanında bir küçük levhada habarına «Allah-ü-celle-celâlıhu» yazılı. Resmin solunda da küçük bir yeşil levha, onda da «Allah-ü-celle-celâlıhu» yazılı.

Tam önünde, masada kalın bir çizim duruyor, cildin sırtında «Kur'an-ı Kerim» yazılı.

Özetleyelim görüntüyü:

Nâsır'ın resminin iki yanında, iki «Allah-ü-celle-celâlıhu» levhası önündeki masada, çok ciddi görünümlü, yakışıklı, temiz yüzlü bir devlet Bakanı yazar ve önünde Kur'an-ı Kerim...

Konuşmamız kısa sürdü. Teşekkür edip çıktım. Entarili Arap, elinde kahve fincanıyla göründü. Tercüman arkadaşla salonda oturup, kahvelerimizi içtik.

Bir masal kadın

Benim çocukluğunda çok ünlü bir Mısırlı kadın şarkıcı vardı: Ümmügülsüm... Çok gözyaşlı Arap filmleri, onun yanık şarkılarıyla Türkiye'yi istila etmişti...

Bu Ümmügülsüm şimdi, Mısır'ın masal kadını olmuştur. rejimin tuttuğu sanatçı. Kahire'nin hangi sokasına girsenez, Ümmügülsüm'ün sesi radyolardan taşar. Takside Ümmügülsüm'ün sesi, kahvelerde, alanlarda, evlerde, her yerde yine onun sesi, evet yaşlanmayan sesi... Kasideler okuyor. Ne kadar sürer, dersiniz? Beş dakika, on dakika... Yarım saat... Evet, bazen daha da çok.

■ Mısır'da sosyalizm işsiz fellaha toprak ve iş sağlamıştır.

— Hani ona bir de filmlerde eşlik eden Abdülvehhap vardı, ne oldu?

Yine varmış, ama masal kadın kadar sesi çıkmıyormuş.

Ümmügülüm'ün kasidelerinden başka, Kahire radyosundan bir de en çok futbol maçı dinleyeceksiniz. Futbol, bizde de deliliktir, ama Mısır'daki, düşününüz ki, bizden de baskın...

Ümmügülüm'ün kasideleri, futbol maçları, haa bir de buna haşhaş dedikleri esrarı ekleyiniz. Bizde de esrar çok içilir, ama Mısır'ın Arabı çok, çok çekiyor esrarı... Tabii, esrar satmak da, içmek de bizdeki gibi yasak, ağır cezası var, ama yine de çok içiliyor.

Hiç esrar çekmedim. Ama Ümmügülüm'ün o güzel, yankı ve hiç yaşlanmayan sesiyle söylediği uzunun kasideyi dinlerken esrar içmenin tam zamanı olacağını düşündüm; insan ne güzel dala geçer...

Cuma — Pazar

Biliyorsunuz, bizde eskiden, tatil günü Cumaydı. Şimdi Mısır'da hâlâ cuma, tatil günüdür, ama yalnız resmi tatil... Daireleri kapalıdır. Dükkanların, mağazaların, özel işyerlerinin de kapalı olması gerekir ama, müslüman olmayanlarınkı Cuma günü de açıktır. Çünkü, Cuma'nın tatil oluşu müslüman geleceğidir. Hristiyan ne diye tatil yapsın Cuma günü? Evet ama, ticarete rekabet var ya, müslüman olmayan dükkanını açınca, müslüman olan da açar dükkanını... Koyu müslümanlar, Cuma günleri müslümanların dükkan açmalarına çok kırıyorlar. Buna karşılık, müslüman olmayanlar pazar günleri dükkanlarını, mağazalarını, işyerlerini kesin olarak kapıyorlar. Cuma ve pazar günleri sokakları gezince, sanki haftada iki tatil günü varmış gibi geliyor.

Turistik pislik

Ana caddeler temiz, ama yan sokaklara sapınca, bizimkilerden bile pis. Bir dükkana giriyoruz, pis... Bir kebapçıda yemek yiyoruz, pis... Bir çayhanede çay içiyoruz, pis... Sokaktan geçiyoruz, pis...

Yanımdakine, niçin bu kadar pis olduğunu soruyorum. Şaşmış görünüyor ve güler.

— Siz buna pis mi diyorsunuz, bizz bizz turistik pislik deriz, çünkü turistler ilgiyle buraların gezerler... Da-

ha başka yerler var ki, oraya gidelim de, pislik neymiş, görün...

Konuşulanlara kulak veriyorum. Bil diğim Arapça tanıdık sözler içinde en çok kulağıma çarpan «İnşallah», «Bil-iznillah-i-teâlâ».

Orda tamştıklarımın biri,

— Yarın buluşuruz İnşallah... diyor.

— Kaçta? diyorum.

— Saat beşte bil-iznillah-i-teâlâ... diyor.

Dört yüzyıla yakın zaman birlikte yaşamış Mısırlılarla. Söзде Türkler egemen. Ama Türkçeden Arapçaya değil, Arapçadan Türkçeye kelimeler geçmiş; yalnız kelimeler değil, dilbilim kuralları da... Türk kelimelerini Arapça kurallarıyla uydurmuş. Örnek mi? Çok... Türkçe «gidış», arapça çoğul ekiyle «gidışat» yapmış. «Var»dan arapça karışığı «variye» uydurmuş. Türkçe «ayyılak», «ayyılakıye» yapmış...

Kahire sokaklarında gezerken bu konuda düşündüm durdum. Çünkü, birçok mağazaların üstünde «mobilyat» yazıyordu. Arap. Fransızca «möbl» kelimesini bile, kendi dilince çoğullatırıp «mobilyat» yapmış. Türkçenin «kışlak» ve «kışlak» kelimelerini de «kışlakat» diye kendi dillerince çoğullatmışlar.

Bir dile yabancı kelime girmez değil, ama dert olan, yabancı dil kuralının girmesidir; o zaman dil sömürgeciliği olur. Osmanlıca işte böyleydi.

Sonuç

Sekiz gün kaldığım Kahire'deki izlenimlerimin büyük bölümünü yazdım. Okurlarımın içlerinden geçirdiklerini duyar gibi oluyorum: «Sekiz gün'ün izlenimin bu, ya sekiz hafta kalsaydın, kaç yazı yazacaktın kılabilir...» Gerçekten Mısır'ı anlatmaya çalıştığım bu yazılarımda, yazıyı uzatarak okurlarımı yordum mu diye bir endişe içindeyim.

Türk aydınları, yazarları, gazetecileri olarak bugünkü Mısır'ı yeterince ve gereğince bilmiyoruz; bu bizim için aayıp. Ama Mısır'ı aydınlar da, bizim onları bildiğimiz kadar da bizi bilmiyorlar. Politik ilişkileri, ilgililer kuruntular. Ama halklarımız arasındaki temelli dostluk ilişkilerini, bağlarını kurmak, en önde yazarların, sanatçıların ödevidir. Bu yazılarımda Mısırlılarla karşılıklı daha sıkı dostluğumuzda küçük de olsa bir hizmeti olması dileğimdir.

Tütün ekicisi nasıl soyuluyor?

EGE Ekici Tütün Piyasası'nın bu yıl geç açılması yüzünden gecimini tek ürüne bağlamış yüzbinlerce insan perişan olmuştur.

Piyanın gecikmesi yüzünden tefecilere olan borçlarını ödeyemeyen ekiciler, tütün bölgelerine dağılan tüccarların adamları tarafından âdetâ soyulmuştur. Gizli satışlar kanunen yasak olduğu halde, dayanma güçleri kalmayan ekiciler, ellerindeki kaliteli tütünleri önceden yok bahasına satmak zorunda kalmışlardır. Böylece mahsulün yüzde 40'ı piyanın açılmasından çok önce düşük fiyatla tüccarın eline geçmiş-tir.

5 Milyon tütün ekicisinin alınterinin satışa çıkartıldığı Ege Ekici Tütün Piyasası artık bu emek ürününün değer fiyatını bulduğu bir pazar olmaktan çıkmış, Amerikan Tütün Piyasası halini almıştır. Çünkü, Tekel Bakanı tarafından İzmir'de piyasa sabahı ilân edilen tütün fiyatları, daha önce Amerikan kapitalizminin Türkiye'deki kolları olan Gary Tobacco, Glenn Tobacco, The American Tobacco gibi dev tütün şirketleri tarafından iktidara dikte ettirilmektedir. İktidar, tütün ekicilerinin aleyhine, fakat Amerikan tütün tröstleri ve onların komprador müttelikleri lehine bir tütün politikası güttüğü için milyonlarca tütün ekicisi hiçbir zaman alınterinin karşılığını alamamaktadır.

Nitekim, geçtiğimiz Cumartesi günü açılan Ege Ekici Tütün Piyasası'nda Tekel'in baş fiyatı geçen yılki seviyede tutulmuştur. Bir yıldan beri hayat pahalılığında görülen artış dikkate alınırsa, piyanın ekiciye hiçbir şey getirmediği anlaşılacaktır. Kaldı ki, Tekel'in tesbit ettiği baş fiyatlar da hiçbir önem taşımamaktadır. Çünkü önemli olan nokta, Tekel'in tesbit ettiği baş fiyat ile asgari fiyatlar arasındaki farklardır.

Öte yandan, Tekel'in tesbit ettiği 13.25 Lira'lık baş fiyat, Ege'de dünyanın en iyi tütünlerini yetiştiren Gâvurköy, Bulgurca, Seydiköy ve Cumaovası'nda da iyi karşılanmamıştır. Gâvurköy ve Cumaovası ekicileri, «Rekoltenin bu yıl geçen yıla göre düşük olmasına rağmen, baş fiyatın aynı olmasını» tepkiyle karşılamışlardır.

Tütün ekicisinin bir başka problemi de, tabana ekilen tütünlerdir. Prof. Cillov'un açıkladığına göre, özellikle 1960 yılından sonra «Şark tipi» tütün üreten ülkelerin (Türki-

ye, Yunanistan, Bulgaristan ve Yugoslavya) müşterek üretimleri 300 Bin Ton'dan 500 Bin Ton'a çıktığı halde, sigara tiryakilerinin Virginia tipi tütünleri tercih etmeleri karşısında tütünlerimize talep azalmış ve dolayısıyla fiyatlar gerileme istidadı göstermiştir. Rakip üç ülke, dünya konjonktürünün bu gelişmesi karşısında kaliteyi islah etmek ve fiyatları istikrarlı seviyede tutmak suretiyle direnmişlerse de, Türkiye hatalı bir tütün politikası izlemiş, tabana tütün ekilmesine hükümetler tarafından göz yumularak Türk tütününün kalitesinin düşmesine ve alıcı bulamamasına yol açılmıştır. Bugün sadece Gâvurköy, Bulgurca, Seydiköy ve Cumaovası tütünleri iş pazarlarında alıcı bulabilmektedir.

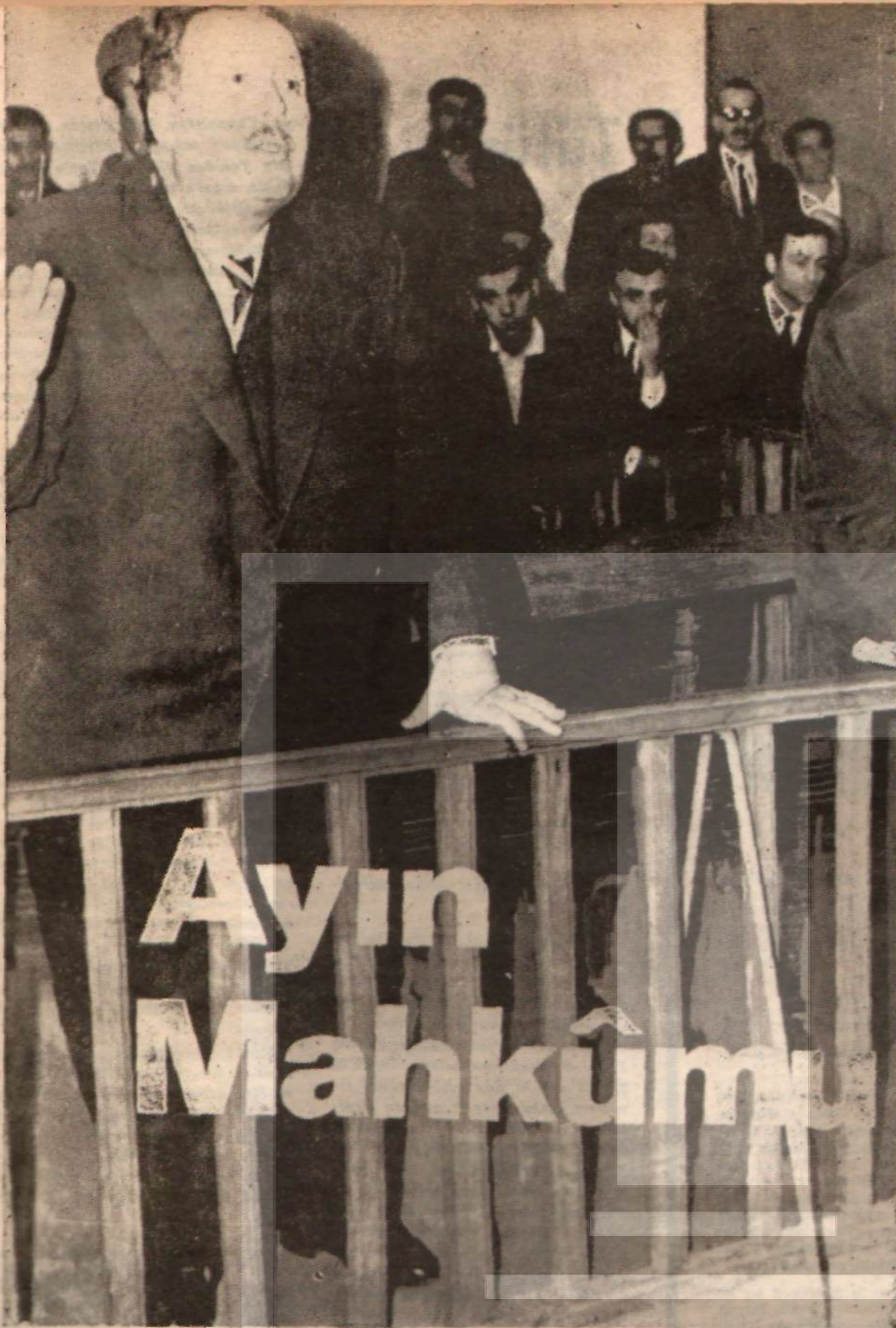
Hükümetin hatalı tütün politikası ile Amerikan şirketlerinin yıkıcı tutumu tütün ekicisini mahvolmağa doğru sürüklemektedir.

Bugün tütün ekicisini bir ahtapot gibi sömüren dev Amerikan tröstleri, «Sigaralarımızda Türk tütününü kullanıyoruz» diyerek kendi varan-daşlarını da kandırmaktadırlar. Amerikalı tıp otoriteleri Amerika'da Türk tütününde kanser vapan arsenik maddesinin bulunmadığına dair bir rapor yayınlamışlardır. Bu rapordan Türk tütüncüsü yararlanmamış, Amerikan sigara fabrikatörleri, bu rapora dayanarak sigaralarında Türk Tütününü kullandıklarını Amerikan Milleti'ne duyurup milyonlar kazanmışlardır. Ancak Amerikan sigaralarında kullanılan Türk tütününü, pilâv üstüne konulan salçadan öte gidememiş ve harmana katılan Türk tütününü devde kulak kalmıştır.

Ege Tütün Ekicileri Federasyonu Başkanı Seyfi Uzan, «Bu rapor iyi reklâm edilse ve Amerikan sigara fabrikatörlerinin oynadıkları oyun Amerikan milletine anlatılsa Amerika'da bugün bir yılda istihlak edilen Türk tütününün bir günde tüketilmesi işten bile değildir.» demektedir.

Piyanın açılmasını bekleyen tütün ekicileri

Alkılıç'ın beraati için dünya capında kampanya acıldı

«Maksadım, kendimi değil, Türkiye'nin fikir hürriyeti, haysiyet ve şerefine kurtulması adliyesinin manevi şahsiyetinin zaferini temindiris gerekçeyle Yargıtay'a başvuran 142. maddeden mahkûm yazar Şadi Alkılıç'ın beraatini sağlamak üzere Uluslararası Amneste Kurumu'nun teşebbüsüyle dünya çapında kampanya açılmış ve Şadi Alkılıç «Dünyada Bu Ayın Mahkûm» ilan edilmiştir.

Birleşmiş Milletler ile istişari olarak çalışan tarafsız, insaniyetperver bir kuruluş olan Amnesty International, 3 Şubat'ta Yargıtay Birinci Ceza Dairesi'nde murafası yapılacak olan Şadi Alkılıç'ın beraat ettirilmesi için Yargıtay Başkanlığı'na yazılı olarak başvurmuş, ayrıca dünyanın çeşitli ülkelerinden Alkılıç için Yargıtay Baş-

kanlığı'na beraat talepleri gönderilmiştir.

Davanın tarihçesi

Sağlık Bakanlığı, Türkiye İkmal Depoları İstanbul Müdürü Aken 1962 yılı sonlarında Cumhuriyet Gazetesi'nin açtığı bir yazı yarışmasına «Türkiye'nin tek kurtuluş yolu sosyalizme» başlıklı bir yazı ile katılan yazar Şadi Alkılıç, İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün uyarması ve çeşitli ihbar mektupları gönderilmesi üzerine komünizm propagandası yaptığı iddiasıyla 24.12.1962 tarihinde Türk Ceza Kanunu'nun 142/1. maddesi gereğince tutuklanmıştır.

Dava, İstanbul 1. Sorgu Hâkimliği'ne

nce 4.1.1963 tarihinde 1. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sevk edilmiştir. Alkılıç mahkemede, Cumhuriyet'e gönderdiği yazının altında «Mahzur görülen konular çıkartılsın» diye açıkça gerh verdiğini söylemiş, bu husus, mahkemede tamak olarak bulunan Yaşar Kemal'in ifadesinden ve dosyaya konulan yazı müsveddelerinin altının mahkemeye verilmeden önce gazete idaresince makasla kesilmesinden anlaşılmıştır.

Davaya bakılırken zamanın Adalet Bakanı Abdülhak Kemal Yörük makaleyi Senato kürsüsünde okuyarak «Bu makale de komünist propagandası değilse, komünist propagandası başka türlü nasıl olur?» demiş, mahkemeye bası-
kı teşkil eden bu sözler basın ve sendikalar tarafından şiddetle protesto edilmiştir.

1. Ağır Ceza Mahkemesi 9.5.1963 tarihinde bu davaya bakmaktan istinkâf etmiş ve dosya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gelmiştir. Bu mahkeme de 5.7.1963 tarihinde davaya bakmaktan istinkâf etmiş, dosya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sevk edilmiştir. 3. Ağır Ceza Mahkemesi, dosyayı üç kişilik bir bilirkişi kuruluna incelettirmiş, Prof. Hüseyin Nallı Kubah ve Doçent Oktay Yenal, makalede suç olmadığını bildirmiş, sadece yabancı bir petrol şirketinin avukatı olan Prof. Hazım Atıf Kuyucak yazının 142/1. maddeye göre suç olduğuna dair mütalâa vermiştir.

Bu arada, Prof. Bahri Savcı, Prof. Sadun Aren, ünlü İngiliz Filozofu Bertrand Russell, Oxford Üniversitesi profesörlerinden J. Ayer ve Maurice Dobb, halen İtalya Cumhurbaşkanı olan Saragat, eski İtalyan Başbakanlarından İtalyan Sosyalist Partisi Lideri Prof. Nenni, «yazıda komünizm propagandası bulunmadığına» dair mütalâalarını mahkemeye bildirmişlerdir. Russell, davayı «NATO üvelerinde 1. Dünya zulmün bir örneği» olarak nitelemiştir.

Beraat ediyor

Verilen bilirkişi raporları üzerine Alkılıç, 3. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından, tam 10 ay hapse kaldıktan sonra 29 Şubat 1964 tarihinde beraat ettirilmiştir. Bu beraat kararı üzerine Alkılıç tekrar memuriyete tayin edilmiş, ancak idari bir kararla İstanbul'da okuyan çocuklarından ayrılarak Sivas'a sürgün edilmiştir. Bu arada Alkılıç'ın peşine polisler takılmıştır.

Beraat kararına İstanbul Savcısı itiraz etmiş ve Yargıtay'a başvurarak mahkûmiyet istemiştir. Yargıtay Birinci Ceza Dairesi beraat kararını bozmuş ve dava dosyası yeniden yargılanmak üzere 3. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gelmiştir. Ancak 3. Ağır Ceza Mahkemesi davaya bakmaktan istinkâf etmiş, bunun üzerine dava dosyasının sevk edildiği 5. Ağır Ceza Mahkemesi Alkılıç'ın ikinci defa beraatine karar vermiştir.

... Ve mahkûmiyet

Adalet Bakanlığı'nın talimatı üzerine İstanbul Savcılığı, bu ikinci beraat kararına da itiraz ederek Yargıtay Başsavcılığı'na başvurmuş ve Alkılıç'ın altıncı defa mahkûmiyetini istemiştir. Başsavcı dosyayı Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulu'na yollamış ve Genel Kurul 1965 Nisan'ında Alkılıç'ın 142/1. maddeye göre cezalandırılması gerektiğine hükmetmiştir.

Evvelce beraat kararı veren 5. Ağır Ceza Mahkemesi, Yargıtay Genel Kurulu'nun bu kararına uyarak 13 Mayıs 1966 günü Şadi Alkılıç'ı 6 yıl 2 ay hapse, iki ay sürgüne ve kamu haklarından müttebeden mahrumiyete mahkûm etmiştir. Karar üzerine Alkılıç tutuklanarak Sultanahmet Cezaevi'ne gön derilmiştir.

Davanın bağlanıcında Alkılıç ile birlikte aynı maddeden mahkemeye sevk edilen Cumhuriyet Gazetesi Yazı İşleri Müdürü Kayhan Sağlamer ise, zamanın Başbakanı İnönü'nün «Kayhan'a yazık oldu» şeklindeki demeçleri üzerine bir hafta sonra haptan çıkarılmıştır. Suçu sadece bir yarışmaya katılarak düşüncesini açıklamak olan Alkılıç 6 yıla mahkûm edildiği halde, bu yazıyı yayımlayan Sağlamer adalet tarihinde görülmemiş bir tefrik yapılarak beraat ettirilmiştir.

Yargıtay'a müracaat

Anayasa'nın «Herkes düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir; düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim ile veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklayabilir ve yayabilir» hükmüne rağmen aylardan beri demir parmaklıklar arkasında bulunan Alkılıç, 23 Aralık 1966 tarihinde Yargıtay'a başvurarak murafaa isteginde bulunmuştur.

Alkılıç Yargıtay layihasına ek savunmasında davasının safahatını özetledikten sonra «Bu makalemin neşredildiği 1962 yılı fikir atmosferi bugünden çok gerilerde kalmış, Cumhuriyet Halk Partisi bile ortanın soluna geçmiş, solcu bir parti olduğunu ilân edip bu-

. Your Honour,

As you may know Amnesty International is an impartial, humanitarian organisation having consultative status with the United Nations which was founded to help men and women imprisoned for their race, religion or opinions in any country of the world, provided they have not advocated or practised violence. In working for such prisoners we are working for the universal implementation of the United Nations Declaration of Human Rights which guarantees to every citizen the right to, "freedom of thought, conscience and religion" and the right to, "freedom of opinion and expression". At the present time we are, for example, particularly concerned about the imprisonment in the Soviet Union of the writers, Siniavsky and Daniel and, in Yugoslavia, of the writer, Mihailo Mihailov.

AMNESTY INTERNATIONAL'IN MEKTUBU

13 Ocak 1967

Yargıtay Başkanlığı
Ankara
Türkiye

Sayın Başkan,

Bildiğiniz gibi, Amnesty International Birleşmiş Milletler ile istişari olarak çalışan, tarafsız, insaniyetperver bir kuruluştur. Dünyanın bütün ülkelerinde, vahşetin sözcülüğünü yapmış ya da uygulamış olmamaları şartıyla, ırk, din ve görüşlerinden ötürü mahkûm edilen bütün kadın ve erkeklerle yardım amacıyla kurulmuştur. Bu çeşit mahkûmlara yardım etmeye çalışırken, her vatandaşa "Düşünce, din ve vicdan özgürlüğü"nü ve "fikir ve söz özgürlüğü"nü garanti eden Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Beyannamesinin gerçekleştirilmesine çalışmış oluyoruz. Örneğin, bu sırada Sovyetler Birliğinde yazar Siniavsky ile Daniel'in, Yugoslavya'da ise yazar Mihailo Mihailov'un mahkûm edilişleri ile özellikle ilgilenmekteyiz.

Bu sebeplerden dolayı, şu sırada Türkiye'de hapiste bulunan Sadi Alkılıç'ın müracaatını müzakere etmek üzere 3 Şubat 1967'de toplandığımız zaman, kendisine karşı atıfette bulunmanızı rica ediyoruz. Elimizdeki belgelere göre, Şadi Alkılıç, Cumhuriyet gazetesinde, sosyalizmi savunan bir makale yayınlamış olduğu için, 1962 Aralık ayında tevkif edilmiştir. Müteakiben, Türk Ceza Kanununun 142/1 maddesine göre itham edilmiş ve 1965 yılında altı yıl iki ay hapis ve iki yıl sürgün cezasına mahkûm edilmiştir.

Sadi Alkılıç'ı müdafaa ederken, herkesin fikirlerini serbestçe herhangi bir gazetede yayınlama hakkını müdafaa etmek zorunda olduğumuzu göz önünde tutmaktayız. Ayrıca, Şadi Alkılıç davasında, kendisinin iki kere, iki ayrı Türk Ceza Mahkemesi tarafından beraat ettirildiğini ve üçüncü Ceza Mahkemesi makalesi İstanbul Üniversitesinden üç kişilik tarafsız bir bilirkişiye havale ettiği zaman, ekip üyelerinden ikisi, anayasa Profesörü H. N. Kubalı ve iktisat doçenti O. Yenal, komünist propagandası-

nın mevzuu bahis olmadığına karar vermişlerdir. Bu görüş, Prof. Ayer, Signor Saragat ve Prof. Nenni dahil, milletler arası üne sahip bir çok profesörler tarafından teyid edilmiştir. Bunların hepsi komünist propagandasının mevcut olmadığını belirtmişlerdir.

Şadi Alkılıç'ın makalesinin utopik sosyalizm davasının idealist bir takdimi olduğu beyan edilmektedir. Makale, sosyalizmin ancak çoğunluk iradesi ve demokratik ülkelere uygun olarak, kanun yoluyla uygulanabileceğini kabul etmektedir. Bu görüş proleteryanın diktatörlüğünü şart koşan marksçı öğretiyile tam mânâsıyla tenakuz halindedir. Marx ve Engels'in eserleri İstanbul'da kolayca satın alınabileceği göz önünde tutulduktaki, Bay Alkılıç'ın makalesinin tehlikesi hususundaki korkular mubalâğalı gibi gözükmemektedir.

Şu da var ki, Şadi Alkılıç'ın makaleyi yayınlamış olmak sorumluluğunu hiç olmazsa Cumhuriyet'in yayın kadrosu ve makalenin yayınlanmasını uygun gören jüri üyeleri ile paylaşması gerektiği beyan edilmektedir. Şadi Alkılıç'ın, gazetesinin sahibi ve yazı işleri müdürünün de bulunduğu (ki bunların her ikisinin de yayınlarla ilgili kanunlara aşina olmaları gerekirdi) bir komite tarafından tetkik ve tasvip edilmiş olan makalesinde itiraza yol açacak bir şey bulunmadığını tahmin etmiş olması normaldir.

Türkiye Avrupa Konseyinin üyesidir; bu yüzden, Avrupa İnsan Hakları Beyannamesinin kesin yetki maddesini henüz imzalamamış olsa da Beyannamenin ve ihtiva ettiği teminatın ruhuna uymayı arzu etmesi gerekir. Bu durumda ve Şadi Alkılıç dolayısıyla uyanması muhtemel milletler arası ilgi ve endişe karşısında, Türkiye, Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyinin hür ve demokratik bir üyesi olmak niteliğini ancak bu zata karşı atıfet göstererek muhafaza edebilir.

Saygılarımla,
(imza)
Robert Sioann
Genel Sekreter

Merkezi Londra'da bulunan AMNESTY INTERNATIONAL'in yöneticileri şunlardır: Canterbury Başpiskoposu (İngiltere), Uluslararası İnsan Hakları Birliği'nin Başkanı Roger Baldwin (ABD), Pablos Casals (Porto Riko), Danilo Dolci (Sicilya), Prof. Erich Fromm (New York ve Meksika), General Sir Brian Horrocks (İngiltere), J-F Lallive (İsviçre), Prof. Salvador de Madariaga (İspanya), Yehudi Menuhin (İngiltere), Prof. Gunnar Hyrdal (İsveç), Pablo Neruda (Şili), Prof. Robert Oppenheimer (ABD), Alan Paton (Güney Afrika), Abbe Dominique Pire (Nobel ödüllü alıştır), Walter Reuther (Birleşik Otomobil İşçileri Uluslararası Başkanı), Sean Mac Bride S.C. (Uluslararası Hukukçular Komisyonu Genel Sekreteri), Prof. Z.K. Matthews (Güney Afrika), Philip Noel-Baker (Nobel ödüllü alıştır - İngiltere), Prof. Giorgio La Pira (Floransa Belediye Başkanı - İtalya), Prof. Julius Stone (Avustralya).

nu propagandasına temel yapmış, isme! İnönü dahi SOLCUYUM deyip kesip atmıştır demekte ve şu talepte bulunmaktadırlar:

"Bir fikir söyledi, yazı yazdı diye bir adamı altı yıl zindana atmak, ancak engizisyon devrinde görülmüştür. Bu demokrasi devrinde, ben adaletinizle hapisten kurtulacağımıza üçüncü ve son defa beraat edeceğime eminim.

Bu dilekçe ile maksadım, kendimi değil, Türkiye'mizin fikir hürriyeti, haysiyet ve şerefinin kurtulması, adli-yemizin manevi şahsiyetinin zaferi teminidir.

Cezanın beraata tebdilini yüksek heyetinizde tekrar saygılarımla arz ederim."

Karar günü...

Bütün dünyada ilgi ile izlenen ve bir "Dreyfus Davası" niteliğinde bulunan Alkılıç Meselesi Yargıtay Birinci Ceza Dairesi tarafından 3 Şubat 1967 günü karara bağlanacaktır. Murafaada Ankara avukatlarından başka İstanbul'dan da en az 20 avukat Alkılıç'ı savunmak üzere hazır bulunacaktır.

Hukukçuların görüşlerine göre, Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulu, usul hükümlerine aykırı olarak, hâkimin takdir yetkisini tecavüz etmiş, Ağır Ceza Mahkemesi'ni Alkılıç'ı mahkûm etmeğe zorlamıştır. Zira Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurul Kararında "Bilirkişi tetkikatına lüzum olmaksızın yazıda komünizm propagandası bulunduğu dair karar verilmesi" istenmektedir.

Alkılıç'ın avukatları, ayrıca, murafaayı yapacak olan Yargıtay Birinci Ceza Dairesi'ni de reddetmişlerdir. Çünkü, Yargıtay Birinci Ceza Dairesi'ne hakaret ettiği iddiasıyla Alkılıç aleyhinde bir dava mevcuttur.

Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulu hâkimleri aleyhine, iki defa beraat kararını bozmak suretiyle yetkilerini aştıkları ve memuriyet görevlerini sulistimal ettikleri iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'nde ceza davası ikamesi için Cumhuriyet Başsavcılığı'na da başvurmuştur.

Suçsuzluğu dünyanın en seçkin bilim adamlarınca ve yurdumuzun belibaşlı hukuk otoritelerince de kabul edilen ve aylardan beri haksız yere demir parmaklıklar arkasında yatmakta olan Şadi Alkılıç hakkında verilecek olan karar, kendisinin de dilekçesinde belirttiği gibi, "Sadece haklı ve mağdur olduğu bir davada Alkılıç'ın kurtuluşu ile değil, aynı zamanda Türkiye Adalet tarihinin feci bir adli hatadan kurtulup kurtulmaması ile de ilgilidir.

Türk adaletinin en yüksek mahkemesi, tarihi bir kararla karşı karşıyadır. Bütün dünya bu tarihi kararı beklemektedir.

BERTRAND RUSSELL

— Barbarca bir zulüm örneği —

II

ASLINDA, toplu, bir bildiriyi ortaya fırlatmış, başından beri bir dergi ya da bir örgüt etrafında toplanmış kişilerin hareketi değildir İkinci Yeni. Aksine, yıllar süren bir birikimin, herbiri ayrı biçimde tekrarlanan kişisel çıkışların bütünüdür: «Bir aradayken bile yalnızca birer umuttuk, değerlerimiz kuşkuluydu.» (O. Kutlar). Dergiler çıkıp batmıştır, soluğu kesilip ayrılanlar, yeniden katılanlar olmuştur, bir sürü taklitçileri türemiştir ama hareket o bilinçsiz doğruluğu içinde sürmüştür yine de.

BİLİNCİSİZ doğruluğu, dedim. Ben söylemiyorum bunu. Kendileri söylüyor: «Kuşağımız, doğuşundan bu yana tasarladığı bütün eylemlere el yordamıyla girişmiştir» (D. Ceyhan). «Önceki kuşağın yazdıklarına, özlerinden çok biçimlerinin cıvıltı açısından karşı çıkmak istedik. En başta tam bir kültür donanımıyla çıkamıyorduk» (A. Özyalçınar).

DOĞRULUĞU ise, gelişen insan-dışı düzene eski silâhlarla karşı çıkılamıyacağımı; amacın «ahşınmış, kalıplaşmış yıkmak» (Özyalçınar) olduğunu bilen, açıklayıcı, inancsızlığın yarattığı en aşırı ölçüde «titiz, edebiyatta asırtıcı, kendimizden önce gelen herşeye (edebiyat geleneğine) ters bir kuşak» (D. Özlü) olmasından. «Avanturların, yetinmelerin, örtünmelerin kuşağı değil bizim kuşağımız» diyor Ece Ayhan. Aslında onları kurtaran da bu olmuştur. Kendilerinden önceki kuşağın bilimsiz taklitçileri gibi en küçük bir iz buraktıktan silinip gitmelerini bu öfkeleri, bu karşıkoyma tutkuları önle-

miştir. Ama «devrimci bir öğretinin olmadığı yerde, devrimci bir eylem de olamıyor.» Karşı koymak, acemasız yadsınmak ancak yıkılanın yerine konan şeyin vazgeçilmezliği ile değer kazanır. Oysa toplumumuzun o günlük kültür birikimi ve eylem geleneği bu olanağı vermiyordu onlara. Politik koşulların, izin verdiği en sivrî uç Varoluşçuluk olduğundan, uzun yıllar Sartre ve Camus baş tacı edilmiş, Sartre'nin özgürlük anlayışı ile Camus'nün Nihilizme varan başkaldırma edebiyatı yalnızca bu kuşağa değil toplumun aydın kesiminin büyük bir çoğunluğuna sığınak olmuştur.

1957'de dış koşulların da zorlaması ile, eylemlerinin politikayla çelişmediğini farkettilerinde, CHP'nin o günkü en ileri ucunun dergisi olan Pazar Postası'nda toplanmaları hiç de rastlantı değildir. Pazar Postası, kendisini «Devrimci Gençliğin Gazetesi» olarak sunmaktaydı o günler.

BU seçmeyle de kanmıyan, daha derindeki bir yanlış arayıp da bulamıyanlar, Sartre'nin büyük etkisiyle, umutsuzluğu seçerek kurtuluşu tek insanda, sıkıntı içinde kendini bulmağa çalışan insanda aramağa başlamıştı. Cansever'in Umutsuzlar Parkı adlı şiir kitabı şu mısralarla bitiyor: **İNSAN / SANA GÜVENİYORUM / SAYGILARIMLA.**

Onlar, umutsuzluğu, burjuva ahlakına boyun eğmemek için zorunlu bir seçme saymışlardır diyor Hilmi Yavuz.

UMUTSUZLUKLA, kaçışın arası bir adım. Kaçışın en çekici yanı ise kendi üzerine kapanmak, dış dünyaya rahatsız edilmek korkusundan kurtulmak. «Kişi, 'Mülkiyetine' -sırf entelektüel bir 'mül-

kiyet' de olsa- bir kapandı mı, kurgusal yapının dayanaksızlığı, hayata karşı dermeçatma bir savunmadır. Bunaltı yeniden ortaya çıkar bir zaman sonra» diyor Garaudy.

GERÇEKTEN de öyle olmuştur. İkinci Yenilere, yanlış bir görüşle toptan «bunahuncılara» da denmesinin nedenleri buradadır.

GERÇEKTE İkinci Yenilerin bugün silinenleri ile, kendilerini daha gelişmiş bir düzeyde sürdürenlerin arasındaki kader ayırımı yukarıdaki cümlede, kısır olmayan umutsuzlukla, kaçış arasındaki kıl payı ayırımı anlayıp anlayamamalarında yatmaktadır.

O günler,

Bir mısra daha söylesek sanki herşey düzelecek

İki adım daha atmıyoruz bizi tutuyorlar diyor Cemal Süreya, bugün cesaretle, «Biz kırıldık daha da kırılırız» derken gelecek günlere güvenini belirtiyor:

Son kötü günleri yaşıyoruz belki

İlk güzel günleri de yaşıyoruz belki.

Turgut Uyar'ın Lorea'ya şiirler yazıyor.

HAYIR! Yıkılmış bir kuşak değildir 1950-60 kuşağı. Belki suçu kendilerinde olmayan bir tarihsel dönemde harcanmış, boş yere zaman kaybetmiş bir kuşaktır. Ama insan, sendelemelerle, düşmelerle, yeniden toparlanmalarla kendini bulur, yıkımlar içinde oluşturur kendini.

MEHMET DOĞAN

■ **Taner, "Gerekirse Devlet Tiyatrosu'na da oyun vermeyeceğiz" diyor**

MODA Lozan Kulübü'nün kültür konferansları serisinin ikincisi geçen pazar günü oyun yazarı Haldun Taner tarafından «Tiyatromuzun bugünkü sorunları» konusunda verildi.

Tiyatronun çok yanlış bir büyük sanat olduğunu, dar alınlı ve önyargılı tutumların bir ülkenin tiyatro damarını kurutacağını belirten konuşucu, bu alanda tiyatro uzmanlarına, hocalarına, eleştirmenlerine büyük iş düştüğünü söyledi. Taner'e göre iyi eleştirmen, tiyatro tarihini iyi bilen, tiyatroyu çok yanlışlığı ile kabul eden, eleştireceği yapıtı o yapıta özgü türün, uslubun kuralları ve ritmi içinde inceleyen, onu tiyatro tarihi içindeki yerine yerleştirebilen ve yapıtı seyirci arasında aydınlatıcı, kolaylatıcı bir yorum köprüsü kuran, yazara eksiklerini, yetersizlik-

lerini gösterirken yapıcı bir hayırlılık gösterebilen; tek kelime ile tiyatroyu kendinden çok seven adamdır.

Taner, Türk oyun yazarlarının politikaya âlet edilen İstanbul Şehir Tiyatrosu'na eser vermeme boykotunun gerekçesini anlattı. Kültür müsteşarının Devlet Tiyatrosu'na müdahalesine karşı bu tiyatro yöneticilerinin direneceğinden umut kesmediklerini, ama bu sansüre daha fazla boyun eğecek olursa boykotun devlet tiyatrolarına da teşmil edileceğini açıkladı.

■ **Ülkü Tamer ace-miliğin ustalığına varmış bir şairdir.**

BİR «salgın» var Tamer'in şiirlerinde, bir de bu salgının üzümlü «forsa»ları. «Hançer» bu

ezikliği kanıtlar sanki, avcılar bu kargaşayı kursunlar durmadan. Sonunda dramatik bir hava yaratılamazsa da, çağdaş insanın konumu, onun bir birey olarak anlamı sezdirilir biraz. Sezdirebilir, diyorum, çünkü Tamer'in insanı soyut bir insandır; doğada, tarihte ve toplumdaki yeri oldukça belirsizdir. Genellemenin «insani» ilk kitabın şiirsel gerilimine oranla çok az ver kapladığı için de. Silâhların, mezarların, iskeletlerin, zincirlerin, çürümelerin onca konuşkanlığına rağmen trafik bir bireşime (sentez) varılamaz.

Yapaylığa can çekistiren bir acemiliği vardır Ülkü Tamer'in. Baska bir deyişle, acemiliğin ustalığına varmıştır o. İmgeleri özgün ve tamamlayıcıdır. Yani ne yığıntıdır ne de rastgele serpiştirilmiştir; hepsi de belli bir şiir iklimine göre bilinçle seçilmiş, şiirin iç geometrisini ayakta tutmakla görevlendirilmiş satranç taşları gibidir.

Güç anlaşılır bir özlü, titiz bir dille açık seçikliğe kavuşturmayı iyi başarır Tamer. Yer yer

ÜLKÜ TAMER

anlamın yeniliği ya da keskinliği, onun tek tek mısra işçiliğine önem verdiği sanısını uyandırır da, bütünsellik başlıca amacıdır.

«elime tabancamı aldığım zaman

kursun sürüp tetiği çekince gelincikler fıskırır içinden gidip en yakın hastanenin bir odasındaki vazoya yerleşirler.»

örneğinde olduğu gibi.

Tamer'in evreni, insani içeriğinin eksikliğine rağmen, yapıtılı (fictif) bir evren değildir. Görgüsünü dış dünyayla yoğunlaştırır daha çok ve hemen kendileştirir. Şiirine aktardığı her nesne dünyadan ödünç alınmış izlenimini uyarırsa da, gerçekte Tamerleştirilmiş bir geri verıştır bu. Çünkü onun dünyayı görmesi, görmek istediğiyle özdeştir. Betimleme, benzetme, mitoloji en kullanışlı araçlarıdır bu yüzden.

Besini gökyüzüdür Tamer'in ve evrenin her yeriyse haberleşir. Norveç'ten uzaya, gökyüzünden toprak altı gizlerine kadar bir sürü pergel açar ve kapar. Sonuç mu? Tek cümleyle, insanın ve dünyanın şiirsel bir incelemesini yapmaktadır Ülkü Tamer.

EDİP CANSEVER

Türkiyenin Tek Sosyalist Kitabevi

SERGI KİTABEVİ

Büyük Sinema içi, **YENİ-ŞEHİR - ANKARA**

(Ant: 44)

BİLGİ YAYINEVİ SUNAR

BÜTÜN GÜN AĞAÇLARDA

Marguerite Duras - Salâh Birsal (Oyun) - 4 Lira

BİLGİ YAYINEVİ - Yenışehir - ANKARA

(Ant: 42)

TOPLUM YAYINEVİ

Yeni kitabını sunar

ÇİN DEVRİMİ ve SONRASI

Jean - Jacques Brieux 6 Lira

Bütün kitapçılarda Toplum Yayınevi, Ulus - ANKARA

(Ant: 47)

SERGI

Tüm Toplumcu yayınları bulabileceğiniz tek

KİTABEVİ

SERGI KİTABEVİ - Büyük Sinema içi YENİ-ŞEHİR - ANKARA

(Ant: 45)

BEKLENEN KİTAP Dünyayı Sarsan On Gün

çıkı

Yazan: John Reed

Türkçesi: Rasih Güran

AĞAOĞLU YAYINEVİ.

Ankara Cad. 37/7

(Vilâyet Karşısı) İstanbul

Tel: 27 73 37

(Ant: 50)

TURAL, ÇIZME VE DEMİR YUMRUK!

«Bütün fenalıkları bir anda temizlemeye muktedir kumandanın geçtiğimiz hafta Milliyet Gazetesi'nde yayınlanan emrimesi devrimci basında ve demokratik düzene inanan çevrelerde ne kadar büyük tepkiyle karşılandıysa, gafflet içindeki politikacılar ve «komünizm» ticareti yapan bir Rus basını tarafından o kadar büyük bir tasviple benimsendi.

Haber yayınlandığı gün devrimci basında bir çok tesiri yapıyordu. Bir Genel Kurmay Başkanı'nun böyle bir emirname

saf tutulması diyor, bu konuda en büyük sorumluluğun İnönü'ye düştüğünü belirtiyordu.

Sağın endişesi!

Tercüman'ın bagyazasında ise Tural'ın demeci derhal tasvip görüyor ve devrimci gençlik kuruluşlarının mücadelelerine de değinilerek hükümet ciddi tedbirler almağa çağırıyordu: «Genelkurmay Başkanı'dır vatanı korumak için emreder. Ama karşı tarafta boş başlanlıkların bu hegemonyası ve bu mailletleri devam derse, günün birinde korkunç felaket ile karşılaşacağız. Bu ciddi, elâhiyetli selâmların ısrarı şimdiki hükümetten bekliyoruz.»

Babıâli'de Sabah Gazetesi'nin Nükte sütununda M. Nezihi de Tural'ın demecini genellikle candan destekliyor, ancak nürucuk, ticanilik, pılâvçılık konusundaki sözlerinden rahatsız olmuş görünüyor: «Tural Paşa'nın komünizmle mücadele mevzuundaki emrinin ancak bir iki cümlesine itiraz edeceğiz. O da «Nürucuk, ticanilik, pılâvçılık diye isimlendirdiği İslâmî grupların komünistler tarafından idare edildiği iddiasıdır. Zira, nürucular, ticaniler, pılâvçılar, diye isimlendirdiği müminler, hassaten komünizmle mücadele etmektedirler.»

Yeni Gazete'de Hikmet Bî de Tural'ı tasvip ediyordu: «Sovyetler'in bugünkü çıkarları icabı barış içinde bir arada

yaşama adı altında ortaya atıp tatbik ettikleri günlük politikalarıyla, komünizm denen felsefeyi ve onun tek hedefini birbirlerinden ayıramayanlar için Tural'ın tutumu elbetteki yerli-mege değer...»

Yok, gerçeğe dikine ve derinlemesine bakmamı bilenler için ise elbetteki Tural'a hak vermek gerekecektir.»

Bir zuhurat!

Tural'ın demecinin gerçek olduğu anlaşıldıktan sonra Cumhuriyet'te İlhan Selçuk bu defa şı kesin hükme varıyordu: «Gazetelerde satır satır izleyebileceğimiz olayların ışığında 21 Kasım 1966 emrimesinin nedenleri bilseniz, aydınlar... Komünizmle karşı orduya verilen emir, gerçekte BÜTÜN FENALIKLARI BİR ANDA TEMİZLEMeye MUKTEDİR BİR KUMANDANIN, BİR BÜYÜK LİDERİN ZUHURUNU müjdelemektedir.»

Milliyet'te Abdi İpekçi, Tural'ın açıklamasını ihtiyatsız bir hareket olarak yorumluyor ve «Komünistlerin Türkiye'de ihtilal hazırladıkları iddiası, kamuoyunda karışıklıklar yaratacak bir iddiadır. Bu hususun Genel Kurmay Başkanı gibi bir

makam tarafından açıklanmasına gidilirken ihtiyatlı davranmak, kesin delillere dayanmak gerekirdi. Tural'ın yayınladığı emirname bu noktadan tereddüt uyandıracak niteliktedir» diyor.

Yine Milliyet'te Refik Erduran, Tural'ın emrimesini yakında patlak verecek büyük bir çatışmanın belirtilerinden biri olarak yorumluyordu: «Adım adım uygulanmakta büyük senaryo. İşte emirnameyi teşvik çığlıklarıyla karşılayanlar, işte tercüme bürolarından ilkokullara kadar çeşitli alanlarda kültür hayatımıza yapılan amansızca baskılar, işte CHP'yi AP ile aynı çıkarların hizmet kadrosuna sokmak için kalkan fazan. Önümüzde, hemen önümüzde, bir geniş çatışma var. Türkiye'nin bir kere daha kurtulması için kazanılması yüzde yüz gerekli görünen bu çatışmanın ilk safhalarında liderlik İnönü'ye düşüyor.»

Gafflet!

Tural'ın emrimesi karşısında parti liderlerinin tasvipçi tutumunu Cumhuriyet'te Evet Güresin şöyle eleştiriyordu: «Hükümetten, parti liderlerinden gelen sesler hep övücü, hep tasvipçiler. Sadece A.P. Grubu'nda bir Kadri Eroğan çıyor, homurtular arasında bu emirnameyi eleştiriyor. Nerede muhalefet partileri? Nerede diğer muesseseler? Nerede Atatürkçüler? Ve nerede komünizmin bu kadar şiştirilmesiyle aslında komünizmle hizmet edileceğini bilen aydınlar?»

AKİS'te Metin Tokar ise, «Kızıldonuz Komünizm» başlıklı yazısında Tural'ın herhangi bir teşebbüsünün ordu tarafından asla benimsenmeyeceğini ileri sürüyordu: «Sosyal adaletle dayanan ileri bir toplumun açık rejimle gerçekleştirilmesinin kabili olduğu bugün Türkiye'de, Alahtın, memleketin bütün gerçek kuvvetleri tarafından kabul edilmiştir ve başta Ordu, hiçbir kuvvetin bunun aksini bir sisteme yeşil ışık yakmak niyetinde değildir.»

haftanın korikatörü

KOMÜNİZM PROPAGANDASI KARADANILICI TEŞVİK EDITÖR (TURAL'IN GENELGESİNDEN)

BİR KOMÜNİST

Turhan Selçuk — Milliyet

Çizmeler!

Ve buna karşılık Yeni İstanbul'da Yücel Hacıoğlu, Tural'ı tenkid edenleri şöyle tehdit ediyordu:

«Satılık ve kiralık kalemler! Türkiye'yi Moskova'ya uydu yapmak isteyenler! Ağzlarına bir parmak bal çalınan karıncalar! Ayaklarınızın altında fazla gezinmeyin. Sert çizmelerin, demir yumrukların beyninize ineceği günü merak ediyoruz.»

Evet, o gün gerçekten merak edimeğe değer. Çünkü faşizm iktidara gelirse sert çizmelerin, demir yumrukların, sadece devrimcilerin değil, «Muktedir» öv güler düzen gafil politikacıların ve gazetecilerin de beynine ineceğini, Mussolini ve Hitler deneyi ile tarih açık seçik göstermiştir.

Bilgi Yayınevi

- DİLLERİ VAR BİZİM DİLE BENZEMEZ Cevdet Kudret (İncelemeler) 5 Lira.
- YUNANLI BİR KIZ ARANIYOR Dürrenmatt — A. Güktürk (Roman) 5 Lira.
- ÇAĞDAŞ SINEMANIN SORUNLARI André Bazin — Nijat Özön (İncelemeler) 7,5 Lira
- ON KISA OYUN Türkçesi: Ülkü Tamer 6 Lira
- SESSİZ BİR ÖLÜM Simone de Beauvoir — Bilge Karasu (Araştırma) 4 Lira
- IVANOV Anton Çehov — Atıf Behramoğlu (Oyun) 4 Lira
- BÜTÜN GÜN AĞAÇLARDA Marguerite Duras — Salih Birsnel (Oyun) 4 Lira

BİLGİ YAYINEVİ
YENİŞEHİR - ANKARA
(Ant: 46)

Tural Buna Ne Buyurur?

Komünizma ihtilali başta, bütün içtimai ayaklanmalar, hangi ideolojya adına hareket ederlerse etsinler, vatanlarının iktisadi perişanlık ve sefaletlerini ele alarak muayyafak olmuşlardır. Ideolojinin hiç bulunmadığı ve halkta zerrece hamle ve harekete takat kalmadığı ülkelerde bile sadece mide derdi en büyük ihtilal lideri olmak ehliyetindedir.

ADİ DEĞMEZ
(Sabah - 24 Ocak 1967)

yayınlayabileceğine ihtimal veriliyordu. Nitekim Cumhuriyet'te İlhan Selçuk şöyle diyordu:

«Hayır! Cemal Tural'ı böylesine bir emirname yazmaktan kesin olarak tenzih etmek dileğindedir. Genelkurmay'ın bu konuyu aydınlatmasını ve haberi şimdiden kesinlikle tekzip etmesini bekliyoruz.»

Akşam Gazetesi'nde Çetin Altan ise Tural'ın emrimesini diğer faşist kıpırdamışlarla bağlayarak «Füsun yumruğu» başlıklı yazısında, Türkiye'nin 30 Kasım gecesi bir hükümet darbesi ülkesinden geçtiğini, bu hükümet darbesi gerçekleşseydi, iktisadi konular üzerine eğilen bir çok uyanık yazar, çizer, siyasetçi, aydın ve gencin katliamdan geçirileceğini açıkladıktan sonra «Bütün uyanık, ısrarlı ve Türkiye'nin davasını kavramış yazarlar derhal bırakmalı ve kendilerine diktatör adaylığını açık seçik yakıştırmaya özenenler önünde derhal

Ey mukaddesat!

Küfürbaz bir adam, üç büyük müslüman gazetesini bir bitine kattı. Günlerden beri etrafa çamur yağıdıyor. Öyle ki, Hüseyin Rahmi'nin romanlarındaki dedikoduca konuşmaları bunun yanında solda sıtır kalır.

Ey mukaddesat! Senin adına ne cinayetler işleniyor...
BUGÜN
(24 Ocak 1967)

Seni istismarcı, sahte fetvacı seni. Seni mukaddesat tüccarı genç milyon seni.

Tavuk yemi fazla bulunca bazan kotozlara bile kafa tutmaya kalkar. İktidardaki Kıratın yeminden bu yem. Boru mu?

SERDENGEÇTİ
(Y. İstanbul - 27. 1. 1967)